

מבוקשי מזהר"ג

קמא

דף קב: קג.

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה קלה

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

קב:

ליקוטי

ואזרח צדיקים קלג . קלד קלה

מוהר"ן

תורה אור
זכריה ה (ב) ויאמר אלי קה
אתה ראה ואמר אני ראה
מגלה עפרה ארקה עשרים
באפה ורקה עשר באפה:
איוב יא (ט) ארקה מארץ
מדה ורקה מני ים:
משלי ד (יח) וזרח צדיקים
כאור גנה הולך ואור עד
בנו היום:

תורה קלד
שמות יתרו י" (א) וישמע
יתרו כהן מדין חתן משה את
כל אשר עשה אלהים למשה
ולישאל אצל עמו כי הוציא יקח
את ישראל ממצרים:

תורה קלה
תהלים עה (ג) כי אקח
מועד אני מירשים אפשי:
במדבר בעלולות י"ב (ג)
והאיש משה ענו מאד מפל
האדם אשר על פני האדמה:
(כתיב ענו וקרי עניו)

איוב כט (ח) לאוני נצרים
ונחבאו ויששים קמו עמדי:
ויקרא אמר כג (ד) אלה
מועדי יתה מקראי קדש
אשר תקראו אתם במועצות:
דברים ראה טו (ד) ושמחת
בסגך אלה ובגך ובתך
ועבדך ואשתך ונלוי ונגר
ונתנתם והאלקנה אשר
בשעריך:

מלכים-ב ד (כג) ויאמר
מדוע אתי את הלכתי הלכת
אלי היום לא תדש ולא
שקת ותאמר שלום:

והוא ענין שאמרו בגמרא (עירובין כא.)^[1] על פסוק [2] **מגילה עפה** כד עייפת לה וכו', כד קלפת לה וכו', נמצא כל העולם כולו כורת א' מג' אלפים ומאתים מתורה. נמצא שהתורה גדולה ורחבה מאוד, רק שהזרת הקטן שהוא העולם עומד בפני מאור העינים ומונע מלראות אור הגדול של התורה, אף שכל העוה"ז הוא רק זרת קטן נגד התורה שהיא גדולה מאד ורחבה **ימיני ים** (איוב יא). ולכאורה קשה אך יוכל דבר קטן כזה להפסיק ולחצוץ בפני דבר גדול כזה, שגדול כמה אלפים פעמים כמותו. כי כל העוה"ז כולו קטן מאד כנגד התורה שגדולה כנגדו אלפים פעמים. אך הוא כמשל המוכבא^[7], כמו מטבע קטנה אם תחזיק אותה נגד עיניך, ימנע מלראות הר גדול, אך אע"פ שההר גדול אלפים פעמים כמו המטבע הקטנה. אך מחמת שהמטבע עומדת נגד עיניו, ע"כ הוצצת בפני ראיית העינים, עד שאינו רואה הדבר הגדול ממנו כמה פעמים. כן כשמגיע ובא אל העוה"ז, נשאר שקוע שם בחבלי עולם, ונדמה לו שאין טוב מזה. והעוה"ז הקטן והמועט, מונע אותו מלראות אור גדול ומופלג² של התורה שהוא גדול כמה אלפים פעמים כנגדו כנ"ל. והוא ממש משל השמש, שהארץ מפסקת מלראות אור גדול של השמש, אף שהשמש גדול כ"פ כמו הארץ, והוא כמשל הנ"ל כמוכבא^[7]. וזהו **ואזרח צדיקים כאור נוגה**, כאור נוגה ממש. כמו השמש שמאירה תמיד, רק שהמוניעה מחמת הארץ המפסקת כנ"ל, אף שהארץ קטנה נגד השמש וכמשל הנ"ל. כן הצדיקים מאירים תמיד, רק שהארץ היינו העוה"ז מפסיק מלראות אור הגדול שלהם. ואף שאורם גדול מאוד, והעוה"ז כולו בכלל הוא קטן ופחות מאוד נגד אורם הגדול, עכ"ז הוא מפסיק ומונע מלראות אורם כמשל המטבע הנ"ל. וכ"ז מחמת שהעולם עומד בפני עיניו והוצץ בפניו, עד שאינו יכול לראות אור התורה והצדיקים הגדול ממנו אלפים פעמים. אבל אם יסלק המפסיק הקטן מנגד עיניו, דהיינו שימה עיניו מן העולם, ולא יסתכל על העולם, רק ירום¹ ראשו ויגביה עיניו ויסתכל למעלה מן העולם המפסיק והוצץ, אזי יזכה לראות אור הגדול והמופלג של התורה והצדיקים. כי באמת אורם גדול אלפים ורבבות פעמים מכל העוה"ז והכליו כנ"ל, רק שהעוה"ז עומד לפני עיניו ואינו מניח אותו כלל להטות עיניו להסתכל למעלה על אור התורה והצדיקים, כמשל המטבע הקטנה הנ"ל ממש העומדת בפני העינים ומפסקת מלראות הר גדול וכו' כנ"ל. אבל בקל יוכל לסלק המטבע מנגד עיניו, ותיכף יראה החר הגדול ממנו. כמו כן ממש לענין העולם והתורה, שבהעברה בעלמא, יכול להעביר העולם מנגד עיניו, ואז יזכה לראות אור הגדול של התורה והצדיקים, שמאירין בכל העולמות כולם כאור גדול מאוד, והבן מאוד². וכן שמעתי בשם הבכע"ש^[2], שאמר אזי ואבוי, כי העולם מלא מאורות וסודות נפלאים ונוראים, והיד הקטנה עומדת בפני העינים, ומעכבת מלראות אורות גדולים :

קלד [10] **עבודה** גדולה לומר תורה אפי' ליחיד, כ"ש לרבים. כי צריך ליוהר מאד שלא יאמר דבר שאינו ראוי לשכל המקבל. כי הוא בחי' ניאוף [2], שמשליך טיפי השכל באתר דלא איצטריך. ונקרא לבטלה, כי אינו מוליד אצלו כלום. ולפעמים נקרא ניאוף ממש, שמוליד ומוציא פסול ופגום, היינו שהמקבל עושה ע"י דבר שאינו צריך² לו לפי מדרגתו. וע"כ ע"י שאומר תורה יוכל ה"ו להתגבר עליו היצר בתאוות¹ ניאוף. וע"כ צריך ליוהר מאוד כשאומר תורה ברכים, שדיבוריו יתחלקו שלא ישמע כל אחד כ"א מה שצריך לו לא יותר. ואף שאומר בפני רבים לכולם בשוה, עכ"ז לא יכנס בלב כל אחד ואחד כ"א הנוגע לו וצריך לו [10]. וכמ"ש בזהר (יתרו ד' סח) **וישמעו יתרו** [10] והלא כולא עלמא שמעו אלא יתרו "שמעו וכו' ע"ש. וזהו זכאה מאן דמליל על אודנא דשמע (זהר תצוה ד' קפו ע"ב). וז"ש [10] כל הגדול מחבירו, היינו שהוא גדול ועי"ז אומר תורה, אזי יצרו גדול ממנו כנ"ל, כי יוכל להתגבר עליו היצה"ר בתאוות ניאוף כנ"ל, וצריך להשמר ולפלאם דיבוריו כנ"ל :

קלה [12] (תהלים עה) **כי אקח מועד אני משרים אשפוט**. סגולה להציל מגדלות, לכבד את הימים טובים, ולקבל יו"ט בשמחה ובהרחבת הלב כפי יכלתו. כי מרע"ה ע"י שזכה למ"ט שערי בינה [2] זכה להיות **עניו מאוד**² **מכל האדם** [2]. ויו"ט הוא² מוחין דאימא [12] שהיא בינה. וע"כ כשמקבל את היו"ט שהיא בינה, זוכה לענוה. כי **יום טוב** בגי' **סג** עם ה' אותיות כמוכבא בכוונות [12], שהוא **היפך גס** רוח (ע' תיקונים מן זו"ה [12]). כי יו"ט מבטל הגדלות, כי טבע הקטנות שיתבטל לגבי גדלות. וע"כ כשמקורב להצדיק נתבטל הגדלות, כי ע"י אור הגדול של הצדיק נתבטל לגמרי. והוא בחי' (איוב כט) **ראוני נערים ונחבאו**, היינו ע"י שרואים פני הצדיק נחבאים הקטנים, כי הקטנות נתבטל לפני גדלות. ועיקר כח קדושת יו"ט הוא תלוי בצדיקים, כמ"ש [12] **אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדם**, ודרז"ל (ר"ה כד) אל תקרי אותם אלא אָתָם. נמצא שהימים טובים תלויים בצדיקים, וע"כ כשמקבל ומכבד את הימים טובים, ומקבל אור הגדול של יו"ט שהוא בחי' צדיק כנ"ל, נתבטל הגדלות שלו, כי הקטנות בטל לגבי גדלות : וע"כ חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, כי עיקר כח יו"ט תלוי בצדיקים [12]: ובוה מיושב שפיר מה שהקשו בגמרא (סוכה דף כז ע"ב) על ר"א שאמר משבח אני את העצלנים ברגל שנאמר [2] **ושמחת בחגך**, ²ה"האר"י חייב אדם להקביל פני רבו ברגל שנאמר [2] **מדוע את הולכת כו'** ע"ש ²היטיב. כי אף שהוא ברחוק מאה פרסה מרבו כיו"ט ולא אוזל ואתי ביומיו, על כ"ז הוא מחויב להקביל פני רבו ברגל, היינו שיכיר פני רבו ברגל, היינו שיכבד את היו"ט, ויקבל אור הגדול של יו"ט שהוא בחי' פני

בדבריהם. ועיין רמב"ם ע"ז פ"א ה"ג שאברהם אבינו היה מודיע לכל א' וא' כפי דעתו. ועיין שמות יט ג' כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני' ועילש קושת אור החיים דלא מצינו ששינה הלשון ועפ"י המבואר כאן מובן שאמר באופן שכ"א שמע הראוי לו.
10 שמות יח א' (מהמולקס והלא כ"ע שמעו מנוצל סהכונה שלל יצמע שמייעה כהשפעת המכילה ליוי מעשה אלל כל אלל דק מה שלמוי לו)
11 ש' נואית ב' בתקפא
12 * סוכה נב
13 לא ידוע מתי והיכן נאמרה. שיהות הקשורות לה עיין חיי מוהר"ן סימן לח ושיש"ק ח"ג סימן שלב
14 ר"ה כא: נדרים לת. תקוני זהר ז: פתיחת פירוש הרמב"ן לתורה מתורגו - מאד
15 * במדבר יב
16 בתשכט- ויר"ט מוחין (תיבת הוא נמוחק)
17 ערכי הכנינים לרבי משה זכות אות ח' ס"ק קסב וספר זמרת הארץ לרבי אביגדור עזריאל אות עז
18 פרי עץ חיים שער תג המצות פ"א לקושי תורה פ' אמור
19 בתקפא - היכר (כנראה נמוחק פנים הפ')
20 וזהר חדש תיקונים דף קכ: (מתוך מדבש עמ' קצ) - יו"ד ה"י וא"ו ה"י איהו עשר אתון וחושבניה ס"ג ביה נטיל נוקמא מן ג"ס רוחא.

א הגרסא שם גם בעין יעקב וכי פשטת לה וגרסת רבינו כד עייפת לא מצאתי
2 זכריה ה' א' ב' ו' עיין פרש"י
3 מתורגו - מני
4 ספר הברית ח"א מאמר ד' פרק יב בביאור עניין לקוי כמה
5 בדפוס - אור ומופלג, (ובלוח סעויות כתב תוקן אור גדול ומופלג) בתקפא - אור גדול ומופלג ובתורגו - מתורגו- אור גדול ומופלג
6 בספר הברית כנ"ל
7 מתא עד והבן מאד, נוסף בתקפא
8 בתורגו - ירום, ומתורגו - ירום
9 מתורגו - מאד
10 בעש"ש עה"ת דברים אות ב' ומקור מים חיים שם אות ב'
11 לא ידוע מתי והיכן נאמרה
12 הקשר בין לימוד תורה לתאוה הידועה עיין וזהר מדרש נעלם תולדות דף קלה. אלמלא יצה"ר הדוואה דשמעתא לא להוי
13 בתקפא - צר ר
14 בתורגו - ג, מתורגו - בתאות
15 עיין לעיל תורה ס' אות ז' ותורה סו אות ח' עיין לקטן תורה מו תנינא גם עיין תורה נט אות ה' על אבות א' יא הכמים הוהרו

ליקוטי

רבו כו'. כי עיקר קדושת הו"ט תלוי בצדיקים כנ"ל. וכשמקבל את הו"ט הוא מקבל פני רבו ממש. ועי"ז נתבטל הגדלות. כי טבע הקטנות שיתבטל לגבי גדלות כנ"ל :

ו'ז"פ כי אקח מוועד. כשאקבל את הימים טובים. **אני מְשָׁרִיבֵם אֲשׁוּפֹט**. היינו שאזכה לענוה. שהוא בחי' מְשָׁרִיבֵם אֲשׁוּפֹט כמ"ש הז"ל (הולין פ"ט.)^[?] מ"ד האמנם אלם וכו'] מה יעשה כו' יכול אף בדברי תורה ת"ל **צדק תדברוּן**. יכול אפי' אם ^[?] הגים דעתו ת"ל **יְמַשְׁרִיבֵם תִּשְׁפֹּטוּ בְּנֵי אֲדָמָה**. וזה **כי אקח מוועד אני משריבֵם אֲשׁוּפֹט**. ע"י שאקבל את המועדים עי"ז אוזכה^[?] לענווה שהוא בחי' **מְשָׁרִיבֵם אֲשׁוּפֹט כנ"ל**: וזהו ג"כ ענין המבואר במ"א על פ' ^[?] **אֲרִיץ אוֹכֵלֶת יוֹשֵׁבִיהָ** (לעיל בסי' קכט.)^[?] כי הקטנות בטל לגבי גדלות^[?]. ונאכל ונתהפך למהות הצדיק : **עוֹד** שמענו בענין זה. אם הוא מקושר להצדיק^[?] יוכל להרגיש קדושת יו"ט. כי הצדיק הוא בחי' קדושת יו"ט כנ"ל. **והספי עיז אם הוא מקושר להצדיק**. הוא **אם יש לו שפלות**. כי טבע הקטנות שיתבטל לפני גדלות כנ"ל. **ועיקר ההתקשרות הוא אהבה שיהאב את הצדיק אהבה שלימה** ^[?]. כמ"ש (בראשית מד) **וּנִפְשׁוּ קִשּׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ**. ותרגומו הביבא לי' כנפשו'. וכמ"ש (שמואל א יח) **וּנִפְשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנַפְשׁ דָּוִד**. ואהבתו את הצדיק יהי' יותר מאהבת נשים כמ"ש (שמואל ב א) **נִפְלְאָתָהּ אֲהַבְתָּךְ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים**. אזי ע"י ההתקשרות להצדיק יכול לקבל קדושת יו"ט כנ"ל. כי **עיקר יו"ט תלוי בצדיקים**. כי עיקר בחי' יו"ט הוא להעלות בחי' מלכות הקדושה מבין ^[?]הקליפות לבטל מלכות ד' מלכויות דסמ"א. כי מלכות נקראת דליות בנין דלית לה מגרמה כלום ^[?] כי אין מלך בלא עם ^[?]. ונמצא דלית לה מגרמה כלום. והמלכות דקדושה שהיא בחינות ד' נפלה ונעשה ממנה ד' מלכויות דקליפה. וכו"ט צריך להעלות המלכות דקדושה מחד' מלכויות דסמ"א. וזהו שכתוב **י"ש(ים יא) [?] ויהי לעת תשובת השנה לעת צאת המלכים**. פי' יו"ט נקרא תשובת השנה. כי כל הימים טובים הם ימי דין. כמו שכתוב (ר"ה טז) **בד' פרקים העולם נידון כפסח**^[?] וכו'. וצריך לשוב בתשובה. ועי"ז יוצא המלכות מבין הקליפות ונתבטל ממשלתם. כשארז"ל (יומא פו:) **כִּי גְדוּלַת תְּשׁוּבָה שֶׁמִּקְרַבֶּת אֶת הַגְּאוּלָּה**. שנגאלין ע"י תשובה מהמלכות דקליפות. וזהו **לעת תשובת השנה לעת צאת המלכים**. שאז יוצא מלכות דקדושה שהיא בחינות ד' מבין הקליפות. ונתבטל כה הד' ^[?]מלכויות דסמ"א. ועיקר לבטל כה מלכות עמלק כי היא כוללת הד' מלכויות. כמו ^[?]שכתוב (כמדבר כד) **רֵאשִׁית גּוֹיִם עִמְלֵק**. ועי"כ כשהרג שמואל את אגג מלך עמלק. נאמר (שמואל א טו) **וישסף שמואל את אגג ופרשי' התכו לד'**. שחתך הד' מלכויות דסמ"א. לבל יהיה להם כח וממשלה מהמלכות דקדושה. שהיא בחינות ד'. כי העלה המלכות דקדושה מהם. וזה נעשה ביו"ט כנ"ל. וזהו **וישסף**. וי"ז יוד הוא פעולה. ושורש התיבה הוא **ש"ס"ף** והוא ר"ת **שְׁבוּעוֹת סְכוּת פְּסַח** שהם הימים טובים.

כי אקח מוועד קלה קלו

שאו יוצא המלכות דקדושה. כי הו"ט הם ימי דין שהיא בחי' יראה בחי' מלכות. כמ"ש (אבות פ"ג) **אלמלא מוראה של מלכות**. ועל כן נאמר בעמלק (דברים כה) **ויוזבב בך כל הנחשלים כו' ולא ירא אליקים**. כי עיקר כחו היה מחמת שלא העלו את המלכות דקדושה מחמת שלא היה להם יראת אליקים שהוא בחי' מלכות כנ"ל: ועי"כ בכל יו"ט יש ד' מצוות. בפסח ד' כוסות. כסוכות ד' מינים. בשבועות לימוד התורה שהוא בד' בחינות אז **כִּי־רָאִה ויִסְפְּרֶיהָ הכיניה וגם הקריה** (אויוב כה ועי' ב"ר פ' כד תשא פ' מ' ^[?]). כנגד המלכות שהיא בחי' ד' שיוצאת ביו"ט מבין הקליפות כנ"ל והת"ח הם בחי' מלכות. כמ"ש רז"ל **ל'גויטין סב**) מאן מלכי רבנן. כי הם מעלים את המלכות. ע"כ עיקר קדושת יו"ט נעשה על ידם.^[?] וכשמקבלים קדושת יו"ט יש לו ענווה ושפלות כנ"ל. וזהו (משלי כב) **עֵקֶב עֲנוּוָה־יִרְאֵת ה'**. כי יראה הוא בחי' מלכות כנ"ל: ואברהם אבינו טרח ג"כ עי"ז ורדף ד' המלכים להעלות מהם המלכות. ויצא ממנו יצחק וישמעאל יעקב ועשו כנגד ארבעה בנים אחד חכם וכו' ^[?]: **י"מ(ן עוֹד שִׁמְעֵנוּ עַד כֵּאֵן**. כל זה מבואר היטב לעיל בהתורה מישראל דסכינא בסי' ל' עי"ש ^[?]):

ועי"ז נפתח רחמה של המקשה לילד כמובא בע"ח ^[?] כשם שיש צירים ודלתות לבית כך יש צירים ודלתות לאשה (בכורות מהו). ומהב' **ד'דלתין נעשה צורת ס'** שתומה ששם נוצר הולד וכו'. עי"ש. וצריך לחתוך **הס'** לשני דלתין כדי שיצא הולד. וזהו **וישסף התכו ל"לד'** שחתך המ"ם לשני דלתין. ^[?] והבן: **ל' (ביאור ענין זה של המקשה לילד**. יתבאר במ"א ^[?]):

קלו ^[?] (אבות פ' ב) **אֵל** תדין את הבורך עד שתגיע למקומו. זהו מה שאמרו רז"ל (שם)^[?] הוי דן את כל אדם לכף זכות. כי כשיש מהלוקת על אדם צריך לחקור למצוא זכות בחיבורו. כמה שחולק עליו כדי לדנוג לכף זכות. כי המהלוקת לא ימנע משני פנים. או מחמת שחבירו גדול ממנו במעלה. ועל כן חולק עליו על שלא הגיע למדרגתו. ואזי צריך להשתדל שיגיע הוא גי"כ למדרגת החירו. בכדי שיהיו שניהם שווים ^[?] ואזי לא יהיה מהלוקת. או לפעמים להיפך שהוא גדול מחבירו. והמהלוקת מחמת שחבירו מתקנא בו. על שלא הגיע למדרגתו. ועל כן צריך לדנוג לכף זכות. ובזה הוא מעלה חבירו לכף זכות. ^[?]ואזי הם במקום א' היינו במדריגה אחת. ואזי בוודאי לא יהי' מהלוקת. כי המחוק' הוא רק מחמת שהם משונים זה מזה. או שחבירו גדול ממנו. או שהוא גדול מחבירו כנ"ל. אבל אם ^[?]היו ^[?]שניהם במקום אחד במדריגה אחת. בוודאי לא יהי' מהלוקת. כי בדבר אחד אין שייך מהלוקת. וזהו אל תדיק^[?] את הבורך עד שתגיע למקומו. היינו שתשתדל שתהי' עמו במקום אחד. במדריגה אחת. מאחד משני פנים הנ"ל ואזי בוודאי לא יהי' מהלוקת. כי בדבר אחד אין שייך מהלוקת: ובזה שמעלה את חבירו לכף זכות. יוכל

קג.

מוהר"ן

תורה אור

תהלים עה (ג) כי אֶקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיְשָׁרִים אֲשַׁפֵּט: תהלים נח (ב) הַאֲמִנָם אֵלֶם צִדֵק תִּדְבְּרוּן מִיְשָׁרִים תִּשְׁפֹּטוּ בְּנֵי אָדָם:

במדבר שלח יג (לב) וַיִּצְיֵא דַבַּר הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְדוּן כָּה לְתוֹרַת אֹתָהּ אָרֶץ אֲבֵלֶת יוֹשֵׁבֶיהָ הוּא וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רְאִינוּ בְּהַרְבֵּה אֲנָשֵׁי מְדוּת:

בראשית ויגש מד (ל) וַעֲקֵה כְּבֹאֵי אֵל עֲבָדְךָ אֲבִי וְהַעֲבֵר אִינְנִי אֶתְּנֵי וְנִפְשִׁי קִשְׁוֶה בְּנַפְשׁוֹ:

שמואל א- יח (א) וַיְהִי כִּלְמֵתוֹ לְדַבֵּר אֶל שָׁאוּל וְנִפְשׁוֹ יוֹדְגָתָן וְנִקְשְׁרָה בְּנַפְשׁוֹ דָּוִד וַיִּאָּהֲבוּ וַיִּתְּנֵהוּ לְבָרְכָהוּ וַיִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁוֹ:

שמואל ב- יא (א) וַיְהִי לְתִשְׁבֹּת הַשָּׁנָה לַעֲת צֵאת הַמִּלְכָּמִים וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת יוֹאָב וְאֶת עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁחָתוּ אֶת גְּבֵי עֲמּוֹן וַיִּצְרוּ עַל רֵבֵה וַיְוֹדוּ וַיִּשֶׁב בִּירוּשָׁלַם ס

דברי הימים א- כ (א) וַיְהִי לַעֲת תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה לַעֲת צֵאת הַמִּלְכָּמִים וַיִּגְדַּל יוֹאָב אֶת חֵיל הַעֲבָא וַיִּשְׁחָת אֶת אָרֶץ גְּבֵי עֲמּוֹן וַיִּבֵּא וַיִּצְרֵ אֶת רֵבֵה וַיְוֹדוּ וַיִּשֶׁב בִּירוּשָׁלַם וַיִּךְ יוֹאָב אֶת רֵבֵה וַיִּרְשָׁתָהּ:

במדבר בלק כד (כ) וַיֵּרָא אֶת עֲמֻלֵק וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֻלֵק וְאַחֲרֵיהֶם עֲזֵי אֲבֹד:

שמואל א- טו (לג) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל פֶּאֶשֶׁר שִׁכְלָה גְּשִׁים תִּרְדְּךָ מִן תִּשְׁכַּל מְנַשִּׁים אִפְךָ וְיִשְׁפֹּף שְׁמוּאֵל אֶת אֲגַג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָל:

דברים כי תצא כה (יח) אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדָרְךָ וַיּוֹזַב בְּךָ כָּל תַּחֲשֻׁלִּים אַחֲרָיִךְ וְאַתָּה עֲזָרְךָ וְגַ' וְלֹא יֵרָא אֱלֹהִים:

איוב כה (כו) אִו רָאָה וַיִּסְפְּרָה הַכִּינָה וְגַם תִּקְרָה: משלי כב (ד) עֲקֵב עֲנָה וַיֵּרָא תְּוֹהָ עֶשֶׂר וַיִּכְבֹּד וַיִּחִיִּים:

^[1] רבינו בחיי וישב לה ל' ד"ה ועל דרך הקבלה. ובהקדמה לפרשת

^[2] בלק כב ב'.

^[3] בתרלד- ד"ה ב)

^[4] כ' צ"ע מדוע מוהרנ"ת ציין לשמואל-א יא שם הלשון לתשובת השנה ולא לדברי הימים-א כ' א' שם הלשון לעת תשובת השנה. עוד לשון לתשובת השנה נמצא גם במלכים-א כ' כב ושם פסוק בו דוברי הימים-ב לו י'

^[5] בתקפא נראה- בבטח (לא ראיתי בתקפא גיטין)

^[6] בתקפא (יומא 99), ובתשכס – (יומא 99 ע"ב)

^[7] בתרלד –מלכות (בתקפא י' קטן וחולש)

^[8] בתקפא – ש' נראית ב'

^[9] מתרצו - ראה

^[10] ב"ר פרשה כד פסקא ה'. ופרשה מ' פסקא א'

^[11] בתקפא השאיך כאן ריווח לציון המ"מ ובתרלד ציין אותו

^[12] בתשכס סימן כאן בשתי נקודות - כי כמאן מתחיל ענין חדש

^[13] מתרצו - ענוה

^[14] כמבואר בהגדה של פסח ועיין לעיל תורה ל' את ו'

^[15] הערה זו בסוגריים הוסיף מוהרנ"ת בתקפא

^[16] באת ו'

^[17] * שער לה פ"ג

^[18] בכל המנוקדים ומהשתי דלתין, וניקדו דלתין ונראה שצ"ל דלתין ועיין לעיל בתורה כג בביאור הרבב"ח ניקדו דלתין)

^[19] בכל המנוקדים – לארבע, וכפשוטי' עפי' המדרש, אבל אפשר שכאן הכונה לפי' רבנו שחככו ק"ד דהיינו שחתך את הד'.

^[20] עיין לעיל תורה כג אתה ה', ולק"ה נוקי שכנים א' ז', ובלקוטי

^[21] תפלות סוף סימן ל'.

^[22] מוהרנ"ת בתקפא

^[23] עיין סוף תורה ב' תנינא

^[24] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[25] * אבות פרק א' ו' שם הגרסא את כל האדם

^[26] עיין פל"ח למח לא קשה מתורה כה

^[27] מתקצו- ואז

^[28] מתשכס - יהיו

^[29] בתקפא ש' נראה ב'

^[30] מתרצו - תדון

^[31] א' בתרלד –מישרים

^[32] ב' בתרלד –מישרים

^[33] ג' שם הלשון מה אמונתו של אדם בעוה"ו וכו', וגרסת רבנו מה יעשה וכו' צ"ע.

^[34] ה' תהלים נח ב'

^[35] גרסת הגמ' שלנו ועין יעקב – יכול הגים דעתו. וגרסת רבינו אפילו אם הגים היא גרסת הילקוט שמעוני תהלים רמז תשעו

^[36] א' בתרלד –מישרים

^[37] ב' בתרלד ומתרצו- מישרים

^[38] ג' בתרלד –איזכה

^[39] ד' בתרלד –מישרים

^[40] ה' במדבר יג לב

^[41] א" בתקפא (לעיל בסי' קל) ובתשכס תוקן

^[42] ב' בתקפא – גדלת

^[43] ג' בתקפא – לחצד ק

^[44] ד' עיין היכל הנלכה זכרים דף פו.

^[45] ה' בתקפא – ע קר

^[46] ו' בתקפא נראה – הקליכות

^[47] ז' עיין לעיל תורה א' ושם גרסם

מאמר כי אקה מועד

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

רבנו מבאר כאן סגולה להנצל מגאוה ולזכות לענוה. ומבאר שמושה רבנו זכה לענוה מכל אדם ע"י שזכה למ"ט שערי בינה. כי אור הפנים המאיר מספירת הבינה מגלה גדולת ה' עצומה שכל הזוכה לאור הזה מרגיש קטן ושפל, כי טבע הקטנות להתבטל לגבי הגדלות. וצדיקים שזכו לזה מאיר בפניהם אור הפנים, ולכן צריך להקביל פניהם, ועי"ז זוכים לשפלות, אבל התנאי לזה הוא להיות מקושר לצדיק באהבה גדולה מאד, בבחי' נפשו קשורה בנפשו. עוד מבאר שהצדיקים הגדולים בהם תלוי קביעת הימים הטובים כי הם מקדשים החודש ומעבירים שנים, ועי"ז קובעים מתי תעלה המלכות לבינה (וכן בכונות האר"ל שבי"ט עולה המלכות לבינה), וכח זה יש להם ע"י שזכו בעצמם לקשור את המלכות שלהם למט שערי בינה בקביעות. ומכח זה גם מאיר בכל יום טוב אור הפנים הנ"ל, ואפשר גם בו לזכות, אבל רק עד כמה שמקושר לצדיק הדור באהבה כנ"ל, וכשמקושר אזי יכול ע"י שמכבד את הי"ט לזכות לפני רבו ממש, כאילו רואה את רבו, ולזכות עי"ז לענוה.

תורה זו קשורה בקשר הדוק לתורה ל' בעיקר אות ו', אע"פ שהן שתי תורות ושני נושאים, אבל יש בהם יסודות משותפים, דהיינו שהכל תלוי בהוצאת המלכות דקדושה מגלות ד' מלכויות דסט"א, ונעשה בדרך של לידה. דהיינו שאע"פ שמבואר כאן שע"י פני רבו וכבוד יום טוב וזכה לשפלות זה רק לשעתו, כי אור הפנים המאיר בהם מושך את האדם מאחיזת הד' מלכויות דסט"א, אבל לאחר יו"ט ולאחר שפונה מרבו אזי הוא שוב בסכנה גדולה, אבל מכח הרשימו של אור הנ"ל צריך להתחיל להכין כלים לאור הנ"ל, עד שיזכה למט שערי בינה ע"י מט שערי תשובה, ולזה צריך את הבית המדרש של הצדיק המבואר בתורה ל' שמלמד חכמה תתאה ע"י תוכחות וביזיונות כמבואר שם, עד שזוכה לצאת מכל הכפירות בחי' עמלק וחכמות חיציניות, שהן הד' מלכויות דסט"א המפילין לכל התאוות, ובפרט תאוות ממון, וע"י בית במדרש של הצדיק זוכה להיות בעל חסד ושמח בחלקו ולזכות ליראה ולענוה.

ליקוטי הלכות

אור"ח תפילין הלכה ה אות ל) כי עקר קשוי הולדה נמשך מבחינת עמלק, כמובן בדברי רבנו ז"ל (סימן קל"ה) על פסוק, "ויססה שמואל את אגג וכו'". עין שם מה שכתוב שם על פרוש רש"י, חתכו לארבע וכו', על ידי זה נפתח רחמה של המקשה לילד וכו', עין שם, שהוא בחינת הכפירות והאפיקורסות הנמשך מחלל הפנוי ועל פן נקרא ראשית, כמו שכתוב (במדבר כ"ד), "ראשית גוים עמלק". כי חלל הפנוי קדם לעולם, כי בלא זה לא היה מקום לבריאת העולם, כמבאר היטב כל הענין בהתורה "בא אל פרעה" (בסימן ס"ד), עין שם היטב. ומשם, מבחינת חלל הפנוי, נמשך הקלפה הקודמת לפרי ועל פן נקרא עמלק ראשית, מחמת שפחו נמשך מחלל הפנוי שהיא ראשית וקודם לעולם שמשם בחינת הקלפה הקודמת לפרי כנ"ל. וזהו בחינת הבכורה של עשו שהוא עמלק הינו כנ"ל. כי נמשך מבחינת הקלפות הנמשכין מחלל הפנוי שקדם להעולם.

חור"מ דינים הלכה א (ע"י תורה ל') – כי הדינים הם בבחינת מלכות, כי הם מושלין ותובעין וכופין לדין ופוסקין הדין והמשפט בדרך המלך בבחינת דינא דמלכותא דינא. וכן כתב רבנו, גרו יאיר, שעל ידי המשפט עולה המלכות, ועל פן צריכין הדינים להיות שונאי בצע, כי תקון המלכות הוא על ידי שונאי בצע, כמו שכתב רבנו גרו יאיר, במאמר הנ"ל. וזהו בחינת ויחיד לא תקח כי השחר יעור עיני חכמים, הינו על ידי פגם השחר שהיא אהבת ממון, על ידי זה נפגם המלכות, שהוא בחינת בת עין והיא בחינת חכמה תתאה, עין שם. וזהו יעור עיני חכמים דיקא. ועל פן הדינים הם שלשה, כי עלית המלכות אל אור הפנים שמשם חיותה הוא בשלש רגלים, כמו שמבאר שם. וזה בחינת שלשה דינים כנגד שלשה רגלים שעל ידם עולה המלכות הנ"ל, כי התלמידי חכמים הם בחינת יום טוב, כי קדשת יום טוב תלוי בהם, כמו שכתב רבנו, גרו יאיר, סימן קלה, כי השלשה דינים הפוסקין הפסק דין הם בבחינת הלכה כרבים, (כדאייתא בתקונים) דלית רבים פחות מתלת, דאנון מסטרא דאבהן, דעליהו אתמר, הלכה כרבים. והשלש רגלים הם בבחינת שלשה אבות, כמובא. נמצא שהדינים הם בבחינת אבהן, בחינת שלש רגלים. ועל פן מוהר"ן בותר על נשיאת פנים בדין כדי שלא לפגם אור הפנים, כי הם צריכין להעלות המלכות אל אור הפנים שמשם חיותה, כמו שכתוב שם כנ"ל.

חור"מ נזקי שכנים הלכה א אות ז' – גם אפשר לומר שארבע אמות של הפתח וארבע אמות שבחצר הם בחינת שני דלתין שדרך שם יורדת השפע בבחינת ודלתי שמים פתח, כמובא בדברי רבנו, גרו יאיר (סימן קלה). וזה בחינת ארבע אמות של אדם קונות לו.

שיחות השייך לתורה זו

אמר שאין הדבר כמו שאומרים קצת בני אדם, שהצדיק שמכניע את עצמו בפני חברו מן הסתם חברו גדול ממנו. כי מפני מה אינו בהיפוך, אלא חברו בודאי גדול ממנו. כך אומרים קצת. אבל באמת אינו כן כי יכול להיות שהוא עניו יותר על-כן יכול להיות שזה שנכנע לפני חברו גדול הרבה יותר מזה שהוא נכנע כנגדו. ואמר שבאמת אם היה העולם מתנהג באמת כסדר כראוי, בודאי היה ראוי להיות כך. שהקטן יתבטל תמיד לפני הגדול ממנו. כי כך ראוי להיות. כי הקטנות מתבטל לפני הגדלות. אבל אין העולם מתנהג באמת, כי האמת נעדרת בעוונותינו הרבים. ומחמת שאין אמת בעולם, מחמת זה יכול להיות אפילו בין הצדיקים השלמים שאחד יתבטל לפני השני, ובאמת זה שמתבטל ונכנע גדול יותר מן השני. ואז שמעתי מפיו הקדוש התורה על פסוק "כי אקה מועד אני מישרים אשפוט" – בסימן קל"ה, ששם מדבר מענין הקטנות שנתבטל לפני הגדלות: (– חיי מוהר"ן, סימן ל"ח).

כשאמר פעם אחד להרב מטשערין זכר-צדיק-לבך, אחר ימי הפסח, "הנה כבר עברו ימי הפסח", אמר לו הרב שלא נכון לומר כן, אלא צריך לומר הפסח כבר נכנס ולא שעבר – "אריין גינמען אין זיך דעם פסח". על פי מה שרבינו אומר בתורה קל"ה על הפסוק "כי אקח מועד" – שמקבלים ולוקחים את היום טוב, ועל-ידי זוכין לענוה, כמבואר שם בפנים התורה, עיין שם. וכן נעשה בכל חג, כשמכבדים אותו כראוי, שנלקח ונכנס לטובה במספר ימי חיי האדם: (- שיש"ק ח"ג, סעיף של"ב).

סיכום התורה בקיצור

- א. סגולה להינצל מגדלות לכבד את הימים טובים ולקבל יו"ט בשמחה ובהרחבת הלב כפי יכולתו
- ב. משה רבנו ע"י שזכה למט שערי בינה, זכה להיות ענו מאד מכל האדם
- ג. יו"ט הוא מוחין דאמא שהיא בינה, ע"כ כשמקבל את היו"ט שהוא בינה, זוכה לענוה
- ד. יו"ט גמט' סג ועשר אותיות המילוי, (כי יש ד' מלויי הויה ומילוי סג כנגד בינה)
- ה. סג הפך גס רוח כי יו"ט מבטל הגדלות
- ו. כי טבע הקטנות שיתבטל לגבי גדלות
- ז. ע"כ כשמקורב להצדיק נתבטל הגדלות. כי ע"י אור הצדיק נתבטל לגמרי. בחי' "ראוני נערים ונחבאו" ע"כ חייב אדם להקביל פני רבו ברגל,
- ח. עיקר כח קדושת יו"ט תלוי בצדיקים ע"כ כשמקבל ומכבד את הימים טובים ומקבל אור הגדול של יו"ט שהוא בחי' צדיק נתבטל הגדלות שלו
- ט. אפילו שרחוק מרבו מאה פרסה ולא יכול לחזור באותו היום, יכול לקיים זאת כי ע"י שיכבד את היו"ט יקבל אור פני רבו וכשמקבל את היו"ט מקבל פני רבו ממש ועי"ז נתבטל הגדלות.
- יא. וזה פירוש "כי אקח מועד" דהיינו ע"י שיכבד את היו"ט "אני מישרים אשפוט" דהיינו אזכה לענוה.
- יב. כי מישרים אשפוט הוא הפך הגיס דעתו, כמבואר בחולין פט.
- יג. וזהו ארץ אוכלת יושביה המבואר בתורה קכט, שהקטנות בטל ונאכל לגדלות ונהפך למהות הצדיק
- יד. עוד שמענו (כמבואר יותר בתורה ל') שע"י שמקושר לצדיק יוכל להרגיש קדושת יו"ט כי הצדיק הוא קדושת יו"ט.
- טו. והסימן אם הוא מקושר להצדיק הוא אם יש לו שפלות.
- טז. ועיקר ההתקשרות הוא אהבה שיאהב את הצדיק אהבה שלימה. בחי' נפשו קשורה בנפשו.
- יז. אזי ע"י התקשרות כזו יכול לקבל קדושת יו"ט
- יח. כי עיקר בחי' יו"ט הוא להעלות בחי' מלכות דקדושה מבין הקליפות לבטל ד' מלכויות דסט"א
- יט. כי המלכות נקראת דלי"ת בגין דלית לה מגרמא כלום כי אין מלך בלא עם
- כ. ביו"ט צריך להעלות את המלכות דקדושה מהד' מלכויות דסט"א וזהו לעת תשובת השנה לעת צאת המלכים.
- כא. כי יו"ט נקרא תשובת השנה כי הוא יום דין כמבואר במשנה ר"ה בד' פרקים העולם נידון וכו', וצריך לשוב בתשובה.
- כב. ועי"ז יוצא המלכות מבין הקליפות ונתבטל ממשלתם, כי ע"י תשובה נגאלים מהמלכות דקליפות
- כג. ועיקר לבטל כח מלכות עמלק כי היא כוללת הד' מלכויות כמ"ש ראשית גויים עמלק.
- כד. על כן כשהרג שמואל את אגג מלך עמלק נאמר וישסף שמואל את אגג, ופרש"י חתכו לד', שחתך הד' מלכויות דסט"א לבל יהיה להם כח וממשלה מהמלכות דקדושה שהיא בחי' ד' כי העלה המלכות דקדושה מהם.
- כה. וזה נעשה גם ביו"ט מכח מוחין דבינה המאירים בו. וזה "וישסף" שס"ף ר"ת שבועות סוכות פסח
- כו. ע"י יו"ט יוצא המלכות דקדושה בחי' יראה
- כז. וכל כח עמלק היה כי מחמת שלא העלו את המלכות לא היה להם יראת אלקים כמ"ש ויזנב בך וכו' ולא ירא אלקים שהיא המלכות.
- כח. וע"כ בכל יו"ט יש בחי' ד' בפסח ד' כוסות בסוכות ד' מינים ובשבועות ד' הכנות ללימוד התורה ראה ויספרה הכינה וחקרה
- כט. ותלמידי חכמים הם בחי' המלכות, כי הם מעלים את המלכות, ע"כ עיקר יו"ט נעשה על ידם (קצת משמע שקדוש החדש הוא בחי' העלאת המלכות מהקליפות)
- ל. וזה עקב ענוה יראת ה', כי יראה בחי' מלכות (פי' העקב של הענוה היא היראה והיא מלכות כי מלכות היא בחי' רגלין סוף המדרגות)
- לא. ואברהם אבינו טרח על זה להעלות את המלכות ולכן רדף אחרי ד' מלכים להעלות את המלכות מהם.
- לב. ויצא ממנו ד' בנים יצחק ישמעאל יעקב ועשו. כנגד ד' בנים שכנגדם דברה תורה אחד חכם וכו' בהגדה של פסח
- לג. מן ועוד שמענו מבואר היטב בתורה ל' עיין שם
- לד. ועי"ז נפתח רחמה של המקשה לילד כמבואר בע"ח (לה ג') שהרחם כמו ס' שתומה שהיא שני ד' וכל ד' הוא שני ו' ויוד שהם שתי דלתות וציר. וצריך לחתוך את הם' לשני ד' ועי"ז יוצא הוולד
- לה. וזהו וישסף חתכו לד' דהיינו את הם' לשני ד'
- לו. ביאור עניין המקשה לילד עיין במ"א והכוונה מסתמא לסוף תורה ב' תנינא שמזמור לתודה סגולה למקשה לילד. ומבואר שם שבמזמור זה יש קסח אותיות גמט' חסד ולפי המבואר בתורה ל' שע"י חסד קוצרים את המלכות דקדושה ממלכות דסט"א מובן. עוד מבואר שם שיש קליפת גם (בחי' גם לי גם לך לא יהיה) שמונעת את הלידה וע"י מזמור זה שיש בו מ"ג תיבות היא נכנעת.

הקדמה

רבנו מבאר שהסימן על אדם אם הוא מקושר לצדיק אמיתי כראוי זה אם יש לו שפלות וענוה. כי מי שמקושר באהבה גדולה לצדיק אמיתי עד שקשורה נפשו בנפשו, בהכרח שיזכה לענוה, כי כך הוא הטבע שקטנות בטל לגבי הגדלות, וכשהוא מקושר לצדיק כראוי אזי גם ע"י שמכבד את הימים טובים זוכה לענוה. כי ביום טוב מאיר אור הצדיק כי קביעת זמנם הוא ע"י הצדיקים שזכו למט שערי בינה. כמ"ש יודעי בינה לעיתים.

וכפי ששמעתי מבארים מאמר הגמ' עה"פ "מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה" שואלת הגמ' האם יראה דבר קטן היא, ועונה הגמ' בן לגבי משה היא דבר קטן, ועיין בעש"ט עה"ת פרשת עקב/ו ששואל דלא מובן מה תירץ, מה בכך שאצל משה היראה היא דבר קטן, אבל כיצד כל ישראל יזכו? ותירץ דלגבי משה, אין הכוונה למשה, אלא למי שנמצא לגבי משה, דהיינו סמוך למשה רבנו, כי אצל מי שסמוך לצדיק הדור אצלו היראה היא דבר קטן, וכנ"ל שגדלות ה' מאיר בפני הצדיק למקורביו הנכללים בו, וזוכים ע"ז ליראה עד שנעשית אצלם דבר קטן, כי עוד זוכים ע"ז גם לענוה כמבואר כאן.

עיקר התשובה היא לזכות ליראה וע"ז לענוה, כי היראה שער לענוה ובאמת שתיהן עניין של התפעלות גדולה מגדולת ה', דהיינו שכלפי המציאות המרוממת שמתגלה לו מרגיש קטן ביותר. וכן היא הענוה כמבואר כאן. והחילוק כי היראה היא בעיקר התפעלות שגורם לאדם להיות נסוג לאחור, אבל עדיין זה מציאות שייראה ממצאות אחרת גדולה, אבל הענוה היא כבר תולדה של יראה כמ"ש עקב ענוה יראת ה', דהיינו שהיראה היא העקב של הענוה. ו/ו (בתורה קמח הארכנו בזה) דהיינו שנעשה מבוטל לגמרי, וכמבואר כאן שזה בחי' נאכל לצדיק המבואר בתורה קכט, בבחי' ונחנו מה. דהיינו שתחת המציאות הגדולה שמתגלה לו לא מרגיש עצמו מציאות כלל.

ונראה פשוט שא"א ברגע לבוא לקניין מדת הענוה שהיא תכלית המדרגות, אלא הכוונה שנעשה בשני שלבים כמו כל תשובה שתחילה מאור פני הצדיק/ו והיו"ט מתקיים בו "ראוני נערים ונחבאו" דהיינו טבע הקטנות להתבטל מפני הגדלות, ואח"כ כשחוזר לביתו ולימי החול אזי חוזר על דברי הצדיק ששמע ומפנים את התוכחה ועל ידה מכין כלים לאור הגדול שהיה והסתלק.

וזה החלק השני בתורה (מד"ה ועוד שמענו) שהוא עניין המובא כאן בקיצור מאד ובתורה ל' הוא בהרחבה יותר. ויש בו כמה שנויים מהמבואר כאן ואלו השנויים, א- שכאן האור של יו"ט והצדיק מוציא את המלכות מהגלות. ושם ע"י חסד קוצר אותה מהגלות וע"י אור יו"ט מחיה אותה אחרי שיצאה. וב'- שכאן מדבר רק מג' רגלים ואילו שם מד' ימים טובים. וג'- שם מדבר בעיקר משמחה, ואילו כאן בעיקר מענוה ויראה. וד'- שכאן מבאר דלית לה מגרמא כי אין מלך בלא עם. וכפי שיתבאר.

וכיון שמוהר"ן אומר לעיין בתורה ל' וכן בסוף תפלה ל' מבאר את המבואר כאן לפי המבואר בתורה ל', נראה שהכוונה אחת.

ונראה כוונת רבנו ללמוד מתורה ל' כיצד קוצרים את המלכות מהד' מלכויות דסט"א. שכאן מבאר מאד בקיצור, שע"י אור היו"ט מעלה את המלכות מהד' מלכויות אבל בתורה ל' ביאר באריכות שנעשה ע"י אור החכמה המתגלה בפה המוכיח ובחכמה מתגלה חסד שעל ידו קוצרים את המלכות מהד' מלכויות דסט"א.

ונראה לבאר פשוט שבתורה זו שמדבר מאור הבינה בלבד בין בפני הצדיק ובין ע"י כבוד היו"ט כוונתו לאור הראשון המסייע למלכות לצאת מהסט"א ומעלה אותה לבינה עילאה ומהרשימו מכינה אח"כ המלכות כלים לעמוד בפני עצמה כידוע הכלל הזה בתורה ו' שתחילה מאיר שם אהי-ה ביושר והוא הסיעתא דשמיא לצאת מהקליפות, וכשפונה מהצדיק ואחרי היו"ט אזי חוזר שם אהי-ה ומאיר לו בבחי' אחור גמט' דם כמבואר שם וזה בחי' התוכחה של הצדיק המבואר בתורה ל' שהיא גם בבזיון לפעמים, כי שם מדבר כיצד מוציאים את המלכות לגמרי מהקליפות ואילו כאן מדבר רק על האור הראשון. אמנם מה שמבואר שם שאחרי שיוצאת צריכה לעלות לאור הפנים ברגל זה כיון שהמלכות תמיד בסכנה וצריך ג' פעמים בשנה לחזקה ולשמרה שלא תיפול שוב.

² ובעיני זה מקשה ומתריך בדרשות הר"ן דרשה י'.

¹ כך נראה לי כאן וכך ביאר המהר"ל בנתיב הענוה אבל בגמ' בברייתא דרבי פנחס בן יאיר מבואר להפך שענוה מביאה ליראה והפני משה על הירושלמי ביאר שיראת הרוממות גדולה מענוה ויראת העונש נמוכה מענוה. אבל מהמהר"ל לא משמע כך.

עיין במהר"ל נתיבות עולם ח"ב תחילת נתיב הענוה פ"א - ההפרש אשר יש בין הענוה ובין היראה כי כאשר האדם בעל ענוה מתדמה ליוצרו ברוך הוא, וכמו שאמרו ז"ל (סוטה ה', א') לעולם ילמוד אדם מדעת קונו שהרי הקב"ה הניח כל ההרים הגבוהי והשרה שכנינו על הר סיני, ומפני כי מדת השם יתב' שאתו היא הענוה וזו המדה היא עצמית אליו יותר מכל וכמו שיתבאר ולפיכך בעל ענוה הוא מתלבש במדת בוראו, ובודאי דבר זה יותר גדול שמדת היראה שהוא ירא השם יתב' משפיל עצמו לפניו ואין בדבר זה התדמות כלל, רק שמכיר שהוא עלתו ית'. ועל זה אמר מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסילותה, כי יראת שמים שהוא יותר גדול מן החכמה והוא קטן מן הענוה כי בעל הענוה מצד שיש בו מדעת קונו יש לו מעלה יותר וזהו יותר מן יראת השם, ועל כן מבאר שמה שענוה מביאה ליראה אין הכוונה שהיראה גדולה ממנה אלא הפירוש שכשיש לו ענוה בוודאי כבר יש לו גם יראה.

ועיין ע"ז כ: ברייתא דרבי פנחס בן יאיר שענוה מביאה לידי יראה וכן מבואר בתורה יד שע"י לימוד תורה בשפלות זוכה ליראה. ברייתא הנ"ל נמצאת גם בירושלמי שבת פ"א סוף ה"ג ומביא ראייה לזה מהפסוק עקב ענוה יראת ה' והוסיף שם שמה שעשת חכמה כתר לראשה עשת ענוה עקב לסוליייתא דכתיב ראשית חכמה יראת ה'. וביאר הפני משה עקב ענוה יראת ה' פירוש מה שעוקב ובא ע"י הענוה היא יראת הרוממות.

ומה שעשת חכמה עטרה לראשה דהיינו יראת העונש שבאה ע"י החכמה היא סוליא מלשון שוליים אצל הענוה.

נמצא חכמה מביאה ליראה וענוה מביאה ליראה, ואעפ"כ היראה שהיא ע"י החכמה היא בשולי הענוה שמביאה ליראה. כי ענוה מביאה ליראת הרוממות וחכמה מביאה ליראת העונש.

¹ בעוד תורות מבואר שראיית פני הצדיק לבד היא תוכחה עצומה כמבואר בתורה סו וסו תנינא שראיית פני הצדיק היא התוכחה הגדולה ביותר, כי רואה כמו במראה היכן אחד במידותיו ביחס לצדיק, ובפרט בעניין תאוות ממון שמבואר בתורה כג שע"י תאות ממון פניו חשוכים. וכן מבואר בתורה ד' ראיית הצדיק מושך את האדם מתאוותיו כתינוק.

ועל כן רבנו כאן מתחיל מראיית פני הצדיק וכבוד היו"ט, ואח"כ מבאר בקצור את המבואר בתורה ל' ומוסיף ענין ההתקשרות באהבה לצדיק ומבאר ענין הוצאת המלכות בחי' ד' מד' מלכויות ששרשן בעמלק וזהו וישסף שנעשה ע"י הד' פרקים שבהם נידון העולם. וענין זה כבר מדבר על הוצאת המלכות מהסט"א בבחי' לידה כמבואר כאן בסוף שצריך לחתוך את הם' סתומה לשני ד' כדי שתצא המלכות מאחיות הסט"א שסוגר עליה כמו רחם על עובר, והחיתוך הזה נעשה ע"י תוכחה של הצדיק שבה מתגלה חכמה וע"י חסד שהוא הקוצר את המלכות מדיני הסט"א. ועיין עומק הענין בלק"ה גילוח ג' ג'י"ו שאור הפנים המאיר ביו"ט ומעלה את המלכות מגלות ד' מלכויות הוא מאיר מ"ג תיקוני הדיקנא שהם בחי' צמצומי החכמה תתאה שיורדים ומצטמצמים מעולם לעולם ומתגלים בפה הצדיק המוכיח דהיינו החכמה שבה מתגלה החסד שקוצר את המלכות כמבואר בתורה ל'. והענין כי כדי להעלות את המלכות מהקליפות צריך להאיר לה משרשה ביג תיקוני דיקנא ושרשה הוא אור הפנים המאיר ביו"ט ובחכמה המתגלה בפה הצדיק המוכיח. מבואר שגם בתוכחה של הצדיק מאיר אור הבינה שמאיר בפניו ובכבוד יו"ט כנ"ל. וצ"ע כנ"ל שהם שני שלבים, תחילה האור הראשון הוא בהארת פנים ואח"כ בתוכחה הוא קצת בהסתרת פנים. ועיין כוונות האריז"ל בפע"ח מקראי קדש ג'י"ו ענין הארת שביו"ט מאיר במלכות אור גדול של אצילות המאיר בבריאה ועל כן אומרים יג מדות של רחמים לפני קריאת התורה ומתפללים ע"ש.

בסוף התורה מבאר רבנו שהוצאת המלכות מגלות הד' מלכויות ואחיות הסט"א, זה בחי' לידה כי בזמן הגלות המלכות ו' כמו בעיבור לשון עברה וזעם ודינים, היא בתוך ס' סתומה, וס' היא שני ד', וע"י חסד חותכים את הם' לשני ד', כמ"ש ויסף שמואל את אגג ופרש"י שחתכו לד' דהיינו שהפריד ד' מד' ואזי נולד המלכות והיא יראת שמים, וממנה בא לענוה. כי אגג הוא עמלק בו התלבש כל הסט"א, ומלכות דסט"א היא הנלחמת בכל כוחה שלא תגלה המלכות דקדושה, דהיינו אמונה ויראת שמים וענוה. ובלק"ה תפלין ה' ל'י"ו מבאר מהיכן משתלשל עמלק ומבאר שהוא מבחי' החלל הפנוי. וזהו שאמר בלעם ראשית גויים עמלק, כי עמלק נמשך מראשית הבריאה, והביאור בזה כי החלל הפנוי הוא המקום שצמצם הקב"ה אין סוף

ה' לק"ה גילוח ג' ג' - כי כל תקוני דיקנא הם סביב הפה הקדוש, והתגלות צנורות החכמה הקדושה של הזקן דקדושה, בחינת זקן ויושב בשיבה, נתגלה רק על-ידי הפה הקדוש, שדרך שם עקר התגלות כל החכמה הנמשך בדרך צינורות השערות של הפאות והדיקנא. ועל-ידי התגלות החכמה הזאת של תוכחה, נמשך חסד, שעל-ידי-זה מעלין את המלכות מגלות של ארבע מלכויות ומעלין אותה לאור הפנים המאיר בשלש רגלים, שזה בחינת שהמלכות עולה עד הדיקנא קדישא, שהוא אור הפנים, כי השגת אלקותו יתברך, שהוא התגלות מלכותו יתברך, הוא על-ידי כמה צמצומים, וכל צמצום וצמצום היא בחינת מלכות מעולם ומדרגה עליונה, כי חכמה תתאה, בחינת מלכות שבעולם האצילות, הוא למעלה ויגבה הרבה מחכמה עלאה שבעולם הבריאה. וכשצריך להעלות את המלכות חכמה תתאה מן הגלות, צריך לעלות אור ולמשיך הארה משרש המלכות, דהיינו מבחינת מלכות חכמה תתאה ששורש המלכות חכמה תתאה מן הגלות, צריך לעלות אור ולמשיך הארה משרש המלכות, בחינת ארבע הנ"ל, הוא על-ידי תפלה שהיא שרש המלכות בחינת משיח שהוא שרש המלכות, כמבאר במקום אחר. ועל-כן עקר תקון עלית המלכות הוא על-ידי הדיקנא קדישא, שהוא בחינת אור הפנים, כי גם הדיקנא קדישא נמשכת מבחינת צמצומים, מבחינת מלכות שבעולמות העליונים והגבוהים מאד מאד, כמבאר "בעץ חיים", שאורות הדיקנא נמשכין משתי פאות, שהם בחינת אלקים בגימטריא פאה, בחינת מלכות, כמבאר שם, והבן מאד:

שם אות ד' - ועל-כן עקר השלש רגלים תלויים בחכמי הדור שהם זקני הדור, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, "אשר תקראו אתם במועדים, אתם, אפלו שוגגים וכו', כי עלית המלכות ברגלים לאור הפנים, זה תלוי בזקנים דיקנא, כי הזקן הוא בחינת אור הפנים כנ"ל: כי הזקנים והחכמים יודעים לשמור את חדש האביב שיהיה במועדו והם מעבירים שנים וקובעים חדשים, שבהם תלויים תקון המועדות כלם, כי החדשים הם שנים עשר וכללותם שלשה עשר. וזה בחינת סוד העבור שהוא חדש השלשה עשר, ואלו השלשה עשר ראשי חדשים הם תקוני המלכות שהיא בחינת לבנה, כי החדשים מונין ללבנה, והם נמשכין משלשה עשר תקוני דיקנא, כי עקר עלית המלכות הוא על-ידי שלשה עשר תקוני דיקנא, שהם בחינת אור הפנים המאיר בשלש רגלים כנ"ל: ועל-כן קדוש החדש הוא מצוה ראשונה שצטוו ישרא"ל, כי קדוש החדש הוא בחינת מלכות חכמה תתאה הנ"ל, בחינת צמצומים של השגת אלקותו יתברך, שבה כלול כל התורה כלה כנ"ל:

פרי עץ חיים - שער מקרא קודש - פרק ג - ודע, שאע"פ שבכל ו' ימי החול פועלים ז' מדות כנודע, אינו דומה פעולתן בימי החול, לפעולתן בימים אלו, כי בו' ימי החול, פועלים אצילות ע"י בריאה, ובריאה ביצירה בא"י, ויצירה בעשייה ג"כ בחוצה לארץ, וזהו בחול. כגון - יום א' פועל חסד שבאצילות, מתלבש בחסד שבבריאה, וחסד דבריאה מתלבש בחסד יצירה, וחסד יצירה בחסד עשייה. וביום ב', נגבורה. וביום ג', בת"ת. וכן כולם. אמנם בימים אלו הספירות העליונים מתלבשים בבריאה לבד, כל ספירה וספירה בזמן ממשלתה, כגון בפסה, חסד דאצילות מתלבשת בחסד דבריאה, ובריאה לא מתלבש בחסד יצירה, כי מרוב התגלות אור אצילות בבריאה, יתבטל אור חסד יצירה לגמרי, שרגא בטיהרא מאי אהני, וכ"ש אור חסד דעשייה. הא למה זה דומה, למעין הנוסף טיפין, וארובות השמים נפתחו עד לרוב, ולא ניכרו אותן הטיפות הנוטפין ברוב ריבוי מים, היורדין מן השמים, ונתבטלו הטיפין. ועד"ז תקיש אל השאר מועדים. אמנם השאר לא נתבטלו התלבשותן, כי בפסח אע"פ שביטל אור חסד יצירה, ואור חסד דעשייה, עכ"ז לא בטלו שאר מדות בהתלבשותן ביצירה ויצירה בעשייה כשאר ימי החול, ולפיכך הותר בהם מלאכת אוכל נפש, כי הנהגת חול לא בטילה, שהם יצירה ועשייה, ויש קצת אחיזה לחיצונים, לכן הותר מלאכת אוכל נפש, ולא מלאכה גמורה:

עפ"י הסוד העיבור ולידה הוא של ז"א, והוא כנגד האדם וככל שגדל זוכה לעוד מוחין ושכל להמליך את הקב"ה על עצמו. וכשנולד עדיין המלכות שלו להמליך את ה' היא בבחי' מאחרי, כי הוא עם הקב"ה בבחי' אחור באחור, וככל שגדל היא גדלה עד שזוכה לשאת אשה שאז המלכות שלו היא בבחי' פנים בפנים.

ענין לק"ה תפלין ה' אות ל) כי עקר קשוי הולדה נמשך מבחינת עמלק, כמובן בדברי רבנו ז"ל (סימן קל"ה) על פסוק, "וישסף שמואל את אגג וכו'". עין שם מה שכתוב שם על פרוש רש"י, חתכו לארבע וכו', על ידי זה נפתח רחמה של המקשה לילד וכו', עין שם, שהוא בחינת הפירות והאפיקורסות הנמשך מחלל הפנוי ועל כן נקרא ראשית, כמו שכתוב (במדבר כ"ד), "ראשית גוים עמלק". כי חלל הפנוי קדם לעולם, כי בלא זה לא היה מקום לבריאת העולם, כמבאר היטב כל הענין בהתורה "בא אל פרעה" (בסימן ס"ד), עין שם היטב. ומשם, מבחינת חלל הפנוי, נמשך הקלפה הקודמת לפרי ועל כן נקרא עמלק ראשית, מחמת שבוהו נמשך מחלל הפנוי שהיא ראשית וקודם לעולם שמשם בחינת הקלפה הקודמת לפרי כנ"ל. וזהו בחינת הבכורה של עשו שהוא עמלק הינו כנ"ל. כי נמשך מבחינת הקלפות הנמשכין מחלל הפנוי שקדם להעולם.

אלוקותו כדי שיהיה מקום לבריאת העולם (כמבואר בתחילת עץ חיים הובא בתורה סד ותורה מט). ועיין תורה סד, שהצמצום אינו כפשוטו, אבל א"א לנו להשיג זאת כי הוא שני הפכים בעניין אחד. ושמעתי מהריצ"ח ביאור שלשון מקום הכוונה כמו שאומרים יש מקום לומר כך דהיינו שהקב"ה כביכול צמצם אלקותו ונתן מקום לחשוב שהוא לא נמצא, ומבחי' זו שניתן לחשוב כך משם נברא עמלק, ומשם כוחו להעלים את האמת בעולם, ולעומתו הצדיק אמת הוא הקו אלוקות שנמשך לתוך החלל הפנוי כדי לגלות שהקב"ה נמצא מאד ואין חלל כלל, ואעפ"כ צריך לעשות מצוות גשמיות שהן בחי' עולם שבחלל, ואדרבה זה עיקר עבודת ה' וגילוי מלכותו לעשות מצוות מעשיות אע"פ שהן עסק גשמי שהוא מכח העלם אלוקות וצריך לחבר לזה כוונה של אלוקות, וזה תיקון העולם ליחד קב"ה ושכינתיה בכל מצווה. וכאן עומד עמלק להפריד בין השכל למעשה (כמבואר בתורה יט תנינא שהיה זורק מילות כלפי מעלה אל השכל לומר שהעיקר הוא השכל ואין צורך במצוות מעשיות כלל) ועל זה נאמר שהוא כופר בעיקר כי העיקר הוא מצוות מעשיות דייקא עם כוונה לשם שמים. וזו החכמה תתאה שמבואר באריכות בתורה ל', והיא המלכות דקדושה שצריך לגלות ע"י שמכניעים את מלכות דסט"א עמלק.

אבל ע"י חסד היא נכנעת וזה רמוז גם בסוף תורה ב' תנינא במה שמזמור לתודה סגולה ללידה קלה כי יש בו קסח אותיות גמט' חסד. ולכן גם לתת צדקה היא סגולה למקשה לילד כי ע"י חסד קוצרים את המלכות דקדושה מאחיזת הסט"א המונעת את הלידה. כמבואר בתורה ל' ובסוף תפילה ל'. וממילא מובן שמצוות צדקה היא המסוגלת ביותר להוציא על ידה המלכות דקדושה מהגלות של ד' מלכויות דסט"א. דהיינו לקבל על ידה כח להמליך את הקב"ה ולהיות צדיק חונן ונותן הפך הסט"א שכל מהותה לקחת ולאסוף ולבטוח בממון במקום בה'.

עד כאן ההקדמה

תורה קלה [ט]

כמבואר לעיל בשיחות, הרקע לאמירת תורה זו, היה שיחה שדיבר מצדיקים שמכניעים עצמם לפני צדיקים אחרים ונדמה שהנכנע קטן מחברו ובאמת אינו כן, אדרבה הנכנע הוא ענו יותר כי זוכה יותר לאור הפנים שמאיר לו גדלות ה' ועי"ז נעשה עניו גם כלפי חבריו הקטנים ממנו.

וזה רמוז בפסוק (תהלים עה) **כי אקח מועד אני משרים אשפות.**

כפי שיתבאר בסוף התורה רבנו מפרש את הפסוק "כי אקח מועד" דהיינו כאשר אכבד את המועד אזכה ל"מישרים אשפות" דהיינו ענווה.

סגולה להנצל/ מגדלות/א, היא **לכבד את הימים טובים**, שבעה ימים בשנה/ב² שמאיר בהם טוב, **ולקבל יו"ט בשמחה ובהרחבת הלב כפי יכולתו** וע"י שמכבד אותם בלבוש וסעודות ושמחה, וממליך את הקב"ה על עצמו, זוכה להכלל במלכות דקדושה העולה בהם לקבל מהטוב הזה. והראייה לזה שזו סגולה להנצל מגדלות **כי מרע"ה** משה רבנו עליו השלום **ע"י שזכה למ"ט שערי בינה [ג']/ד זכה/טו** **להיות עניו מאודו מכל**

¹ לא ידוע מתי ותיכן נאמרה. שיחות הקשורות לה עיין חיי מוהר"ן סימן לה ושי"ק ח"ג סימן שלב

להנצל – משמע שהאווה רודפת את האדם וצריך להנצל ממנה. כי באמת האדם מבעו גאוותו וצריך עצות כיצד לבטל ישותו וגסות וגבהות לבו. ורבנו מביא לזה כמה עצות בליקוטי מוהר"ן כגון בתורה י' אות ה' העצה היעוצה לבעל הגאוה להתקרב לצדיק ובתורה עט ע"י קדושת שבת ובתורה קעו ע"י התקשרות ואהבת נפש להצדיק נכלל לבו המלא רוח שטות בלב הצדיק שהוא חלל ואזי הרוח שטות שבלבו נשאב ועובר ללב הצדיק ומתבטל. ובתורה עב תנינא שכל אחד משרש ענוה של משה ורק ע"י שמתקרב לצדיק מתעוררת הענווה הזו אצלו.

צ"ע מודע כאן אומר להנצל מגדלות ולא לזכות לענוה בלשונו לקמן כשמקבל יו"ט זוכה לענוה. ואולי רומז שא"א לזכות בקלות כל כך לענווה שהיא שלימות המידות אלא תחילה לצאת מגדלות ובהתמדה בקיום העיצה יזכה גם ענוה.

עוד עיצה להנצל מגדלות עיין תורה י' אות ה' – והעצה היעוצה לבעל (ה) הגאווה, שהיא העבודה זרה, כמו שכתוב (משלי ט"ז): "תועבת ה' כל גבה לב" (כמו שדרשו רבותינו, וזכרונם לברכה סוטה ד:), העקר הוא על ידי התקרבות לצדיקים, כמו בא בתקונים (תקון כא מ"ח): "בתרועה דאיהו רוחא, אתעביר אל אחר"; וצדיק הוא פחינת רוחא, כמו שכתוב (במדבר כ"ז): "איש אשר רוח בו", ועל ידו נכנע רוח גבוה, אל אחר, ונעשה מאחר, אחר, כי הוא קוצא דאות ד' (תקון כא נ"ה); שמשנו ארבע רוחות, כמו שכתוב (תקון ל"ז): "פה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח". וזה לשון תרועה, לשון (תהלים ב): "תרעם בשבט ברזל" (תקון י"ח ותקון כ"א), כי הוא משפר רוח גבוה, אל אחר, בפירות:

ב' ימי ר"ה, ב' ימי סוכות תחילה וסוף, ב' ימי פסח תחילה וסוף, ושבועות. וכפי שיתבאר לקמן מהמשנה בד' פרקים העולם נידון

² ר"ה בא: נדרים לת. תקוני זור ו: פמחת פירוש הרשב"ן לתורה

ראש השנה בא: – (תהילים יב-ז) – "אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים" רב ושמואל חד אמר נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחד שנאמר (תהילים ח-ו) "ותחסרהו מעט מאלהים" (פריש"י תהלים שם מאלקים – מהמלאכים).

פרש"י – חמשים שערי בינה כו'. סיפיה דהאי קרא דרשי רב ושמואל מזוקק שבעתים שבע שביעיות והם חמשים חסר אחת שנמסרו למשה, למדנו שחמשים נבראו שהרי מעט נחסר מאלהים: דכתיב "ותחסרהו מעט מאלהים וגו'". בזמור מה אנוש כי תזכרנו:

רבנו חננאל – פי' שבעתים שבע פעמים שבעה הרי מ"ט וניתנו לו למשה אמרות ה' מזוקקין מ"ט שערי בינה וכיון דכתיב ותחסרהו מעט מאלהים אין מעט פחות משער אחד לפיכך אמרו נ' שערי בינה נבראו בעולם למלאכי האלהים וכולן ניתנו לו למשה חוץ מאחד מהן ופשוטה היא. בקש קהלת למצוא דברי חפץ. בקש להיות כמשה. שנאמר ה' חפץ למען צדקו וגו' נמצאת גדולת התורה אינו אלא במשה.

האדם [י"ז/י"ח] דהיינו כיון שזכה למט שערי בינה נעשה אצלו הענווה קנין יותר מכל אדם כי רק הוא זכה למט שערי בינה/י"ט, אבל לא יותר ממלאכים/כ. שבלא שום חוץ מרגישים גדלות ה' בחוזק עצום/כ"א עד שיש בהן הנקראים שרפים/כ"ב לכן יש בהם ענווה יותר מבני אדם.

ואם תקשה מה הראייה ממשה רבנו על יום טוב, התירוץ הוא שויו"ט הוא כ"ג מוחין דאימא [כ"ד] שהיא בינה כי ביום טוב עולה המלכות לבינה/כ"ד. ומאיר אצילות במלכות ע"י התלבשות בבריאה שהיא כנגד הבינה אור גדול, בפסח חסד דאצילות מתלבש בחסד דבריאה להאיר למלכות ובשבעות תפארת דאצילות בתפארת דבריאה, ובסוכות גבורה דאצילות בגבורה דבריאה, נמצא בכל רגל מתלבש מידה של אצילות באותה מידה דבריאה להאיר למלכות (פ"ח מוקראי קדש ג) והיא הארת אמת מציאותו ורוממותו ית' שגורמת לאדם להרגיש מציאות ה' נפלאה ומרוממת סמוך לו/כ"ו. וע"כ כשמקבל בכבוד את היו"ט שהיא בינה, זוכה לענוה. ויש לזה רמז עפ"י הסוד כי יום טוב

נדרים דף לח. אמר רבי יוחנן אין הקדוש ברוך הוא משרה שכנתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו וכולן ממש גבור דכתיב ויפרוש את האהל על המשכן ואמר מר משה רבינו פרסו וכתיב עשר אמות ארך הקרש וגו' אימא דאריך וקטין אלא מן הדין קרא דכתיב ואתפוש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידי ואשברם ותניא הלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועביין שלשה עשיר פסל לך פסולתן שלך יהא חכם רב ושמואל דאמרי תרוייהו חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולם נתנו למשה חסר אחת שנאמר ותחסרהו מעט מאלהים עניו והאיש משה עניו מאד.

פירוש ר"ן נדרים – חוץ מאחת – ידיעת הש"י על אמיתתו דכתיב ותחסרהו מעט מאלהים:

בניהו בן יהוידע על סוכה דף מה: וכבר ידוע מה שאמרו רבותינו ז"ל משה רבינו ע"ה לא השיג שער החמשים דכתיב (תהלים ח' ו') ותחסרהו מעט מאלקים ורבי עקיבא השיג שער החמשים ופרשו המקובלים ז"ל דלאו בחדא מדרגה איירי אלא משה רבינו ע"ה בבחינת עולם העליון ורבי עקיבא בתחתון, ועיין בספר הליקוטים דפוס ירושלם ת"ו בשמואל שכתב שהנביאים משיגים בהתלבשות אור העליון למטה וכל אחד היה משיג לפי ערכו. וזוהו יתורץ כי דניאל ראה עתיק יומין מה שלא ראה משה ואיך יהיה זה אלא מה שהשיג דניאל הוא עתיק דעשיה לפי שבכל עולמות דאצילות בריה יצירה ועשיה יש בהם י' ספירות ויש בכל עולם כל הפרצופים עיין שם:

^{טו} **צ"ע** מה קדם למה הארת הבינה לענוה או שע"י ענוה זכה להארת הבינה. כי אע"פ שמפורש כאן שאור הבינה גורם לענווה בבחי' ראוני נערים ונחבאו, אבל איך זוכים לאור כזה גבוה אם לא ע"י ביטול החומריות והישות דהיינו ענווה. עיין תורה ד'. ונ"ל עפ"י תורה ו' שם מבואר שמי שמזמן עצמו לשוב מאיר לו אור הבינה בשם אהי-ה סיעתא דשמיא לשוב, וגם שם לא ברור מה קדם למה כי הרצון לשוב גם הוא מהארת הבינה, שבה מט שערי תשובה והיא נקראת עולם התשובה. וצ"ל שבדודאי יש בחירה והכל תלוי ברצון, אבל מיד כשארם רוצה אזי מקבל סיעתא דשמיא מאותו מקום שרוצה לבוא אליו, (יסוד זה מבואר בלק"ה (ברכת הריח ד' יח) שע"י הכסופים לדבר מקבל סיעתא דשמיא מהדבר שכוסף אליו להשיגו) אבל עיקר העבודה היא אח"כ דהיינו להכין כלים לאור הזה, נמצא ע"י ביטול החומריות זוכה לאור הבינה, וע"י אור הבינה מכין כלים של ענווה לקנות את המידה בשכל הנקנה. נמצא סוף דבר באמת אור הבינה הוא שמוציא את האדם מהסט"א

^{טו} מתורגו - סאד

^{טז} * במדבר יב

^{טז} **במדבר פרק יב** (ג) וְהָאִישׁ מִשָּׁה (ענו) עָנְיוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: (ס)

אבות דרבי נתן פ"ט – יכול שהיה ענו ממלאכי השרת ת"ל מכל האדם. יכול שהיה ענו כדורות ראשונים ת"ל על כל פני האדם מדורו אמרו ולא מדורות ראשונים: ג' מיני מוכי שחין נבראו בעולם לח, יבש, בעל פולטיפים, והיתה נפשו של משה נמוכה מכולם.

פנים יפות – והאיש משה עניו מאוד וגו', נראה לפי משמעות הכתוב שלא היה משה עמהם בשעה שדיבר אליהם, כי לפי רוב ענוותו הסתיר מהם גודל רוממותו בדביקות ה', כמ"ש בכל ביתי נאמן הוא, דאם היו יודעים גודל מעלתו היו יראים לדבר בו וגם לא היו מוכירין אותו בשמו לבד כמ"ש אח"כ בי אדוני, וכן אמר יהושע אדוני משה כלאם משום שאחז"ל [סנהדרין ק]. שאסור לקרות לרבו בשמו, והיינו מדכתיב ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה, פירוש לצד שהוא עבדי לא היה לכם להזכיר בשמו לומר הרק אך במשה, והיינו דכתיב והאיש משה עניו מאוד שהסתיר מהם מעלתו, כבר כתבנו לעיל בפ' המן דמ"ש מרע"ה ואנחנו מה בלשון רבים, כי לפי גודל ענוותנותו נגד השי"ת שהכל כאין נגדו הוא שוה ומשוה קטן כגדול.

^{טז} **וצ"ע** יחידי הדורות לכאורה זכו יותר ורק לנבואה לא זכו כי תלוי גם בדור וצ"ע, עיין תורה ל' שלפי גודל החולאים של הדור כך שולח רופא גדול יותר.

^כ **משך חכמה** – (ג) מכל האדם אשר על וכו' – ולא ממלאכי השרת. ספרי (יב-ג). כן איתא באבות דר"נ (יב-ו), שהיו המלאכים אומרים קרא אתה, וענותנין הן יותר מב"א, שנאמר וקרא זא"ז (ישעיה ו, ג).

^{כא} **הכוונה** בעוה"ז בגוף אפילו של צדיק, אבל לעתיד לבוא כשיהיו בלא גוף יהיו הצדיקים לפנים מהמלאכים כמבואר בפרש"י במדבר כג כג עה"פ כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל קל.

^{כב} **עיין לק"ה** ערובי תחומין ה' אות ד' שהמלאכים הנקראים שרפים נשרפים מיחוד החיצון בלבד מרוב זכותם ואילו בעוה"ז אור היחוד הזה הוא בבחי' מרחוק נראה לי ה'.

^{כג} בתשכס- יו"ט מוחין (תיבת הוא נחוק)

^{כד} ערכי הכנעיים לרבי משה זכות אות ה' ס"ק קסב וספר זמרת הארץ לרבי אביגדור עזריאל אות עו

^{כה} **שער הכוונות** – דרושי אסרו חג דרוש א' – החילוק שיש בין קדושת שבת ליו"ט והוא כי בשבת כל תכלית עליותיו הם בחזרת תפלת המנחה כי אז עולה ז"א בא"א ונוק' באבא ועולם הבריאה במקום אימא והיצירה במקום ז"א והעשיה במקום נוקב' דאצילות נמצא כי כל העולמות נכללו ונתעלו בתוך מה שהיה עולם האצילות ולא נשאר מהם דבר חוצה לו אבל **במנחת יו"ט** זו"ן הם בכל קומת או"א והבריאה במקום ז"א והיצירה במקום נוק' והעשיה במקום עולם הבריאה ונמצא כי בסבת כל עו' עלו ב' מדרגות למעלה ממדרגתו הא'.

^{כז} **מבואר** שענווה היא בחי' קטנות שנובעת מהרגשת גדלות הבורא ולא שמשכנע את עצמו שהוא קטן, וכן מבואר בתורה קצו שלשון הרע מפריד בין החכמה לענווה ואזי היא ענוה פסולה, מבואר שאם כל הענווה היא רק מכח שיכנוע עצמי אזי יכול ליפול להרגשה שאינו שווה כלום.

בגוי' 10+6+40+9+2=73 = סג עם הי' אותיות יוד הי' ואו הי' +, דהיינו 10+63=73 כמובא בכוונות

[כ"ז/כח], נמצא יום טוב בחי' סג/כט) שהוא להיפך גס רוח (ע' תיקונים מן ז"ח [לא]) אולי אפ"ל כי יש ד' מילויים לשם הויה ב"ה שהוא שמו ית', והמילוי מורה על ההתפשטות להאיר לנמוכים יותר, ובאצילות המילוי הוא ביודים (יוד הי' ויו ה') ועולה עב, ובבריאה הוא (יוד הי' ואו ה') סג וביצירה (יוד הא' ואו הא') מה ובעשיה (יוד הה' וו ה') בן. ועולם אצילות הוא כנגד פרצוף אבא בחי' חכמה, והבריאה כנגד אבא בחי' בינה. וכשהשם הויה מתפשט ומתגלה ביום טוב הוא מתגלה כמו בעולם הבריאה בשם סג, ומתגלה בחי' הויתו ית' בקצת לבוש שמגלה רוממות ה' עצומה שמבטל כל ישות וגאווה, ועל כן זוכים ע"י האור של יו"ט לענוה.

ולכן יו"ט מאיר בו שם ס"ג היפך גס כי יו"ט מבטל הגדלות יום טוב ע"י שמתגלה בו גדולת ה' הוא מבטל מהאדם את הגאווה, כי טבע הקטנות שיתבטל לגבי גדלות, דהיינו שהטבע הוא שכל אחד מתבטל ומקטין עצמו, כשמתגלה לו מציאות שהוא מורה שהיא גדולה ממנו. וזהו סג לשון נסוג אחור, בחי' "ראוני נערים ונחבאו" דהיינו שחזר לאחור מחמת היראה ובושה, הפך הגס שהוא עזות שלא מתפעל מום דבר.

וע"כ כיון שטבע הקטנות להתבטל לגבי הגדלות לכן כשמקורב להצדיק נתבטל הגדלות, כי ע"י אור הגדול של הצדיק נתבטל לגמרי כי מאיר מהצדיק אור מוחין דבינה הנ"ל, ולקמן מבאר שזוכה להרגיש זאת ע"י התקשרות באהבה גדולה לצדיק. והוא בחי' מה שכתוב (איוב כט/ל) ראוני נערים ונחבאו, הפסוק מדבר באיוב שמתגעגע לימים הקדמונים שהיה בגדולה וכבוד שגדולים וקטנים כבדוהו בכבוד גדול, כי איוב היה צדיק גדול בארץ/ל, ונערים התחבאו מפני כבודו וגדולים לא העזו לדבר בפניו, היינו ע"י שרואים פני הצדיק נחבאים הקטנים וכן נפסק בשלחן ערוך הלכות כבוד רבו/ל, ורבנו מביא מכאן ראייה כי טבע הקטנות נתבטל לפני גדלות.

ועיקר כח קדושת יו"ט הוא תלוי בצדיקים/ל, כי קידוש החדש ועיבור שנים תלוי בהם, נמצא שבהם תלוי מתי יחול היום טוב ממילא גם מתי תאיר הבינה במלכות, כמ"ש בעניין מצוות קידוש החדש [ל"ו/ל] אלה מועדי

שהיא ענוה פסולה כי לא מביאה לעבודת ה' אלא לעצבות וייאוש שלא מאמין בעצמו. ועיין תורה יד שאדם צריך להקטין עצמו בפני גדולי ובפני שוים לו ובפני קטנים ובפני מדרגת עצמו, לכאורה משמע שצריך לשכנע עצמו.

¹² פרי עץ חיים שער תג המצות פ"א לקוטי תורה פ' אמור

^{כ"א} פרי עץ חיים – שער חג המצות – פרק א – הרי הדבר בקיצור גדול, כי תחלה יש לז"א קטנות א', והוא הלוושים ד' ישראל סבא ותבונה, ואנו מכנים אותן בסוד מוחין נה"י דאבא ואמא. ואחר כך גדלות, והוא המוחין הפנימים שלהם. ואחר כך חזר ולקוח הלוושים והיצוניות של אבא ואמא עלאין, ואנו קוראין אותה חג"ת דאבא ואמא. ואחר כך מפנימות, והוא גדלות ב'. ואחר כך עולה אל דיקנא דאריך אנפין: ודע, כי אלו המקיפים ל"מ דצלם, יש גם כן בנצח הוד יסוד וחג"ת כפי הזמן, כי יש בחינת צלם שלם בנצח הוד יסוד, וצלם שלם בחג"ת. אמנם בצאת ישראל ממצרים, להיות החיצונים כל כך אחוים, ורצה המאציל העליון להגדיל אל הזעיר אנפין, כל בחי' הגדלות האלו, שעל ידי זה יתבטלו החיצונים, ולא הספיק בגדלות ראשון, כמו בשאר הזמנים, וזה סוד כל הימים טובים, שאין עלייתן רק בנצח הוד יסוד דתבונה לבד, כמבואר אצלנו, כי שם אהי"ה יודי"ן בינה, ושם ס"ג בתבונה, לכן יום טוב גימטריא ס"ג עם י' אותיות הרי ע"ג, אם לא על ידי תפילתנו, שאנו מעלין עד אבא ואמא, כמבואר בפסוק אלה מועדי ה', ולכן הפסח הוא גדול מכל המועדים בבחי' זו:

^{כ"ב} וכן ידוע שד' מילואים של שם הויה הם עב סג בן מה כנגד ד' פרצופין אבא אמא בן ובת שהם חכמה בינה זעיר ומלכות, וכנגד ד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, ונמצא שס"ג כנגד אמא בינה ובריאה.

¹³ בתקפא – היכן (כנראה נחמק פנים הפ')

¹⁴ וזהו חדש תיקונים דף קכ: (מתוך מדבש ע"ט קכ) – יו"ד ה"י וא"ו ה"י איהו עשר אתונן וחושבניה ס"ג ביה נטיל נוקמא טן ג"ס רוחא.

^{ל"ב} איוב פרק כט (ד) באשר הייתי בימי חרפי בסוד אלוה עלי אהלי: (ה) בעוד שדי עמדי סביבותי נערי: (ו) ברחין הליכי בחמה וצור יצוק עמדי פלגי שמן: (ז) בצאתי שער עלי קרת ברחוב אכין מושבי: (ח) ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדי: (ט) שרים עצרו במלים וכף ושימו לפיהם: (י) קול נגידיים נחבאו ולשונם לחכם דבקיה:

פרש"י והמצודות – (ד) בימי חרפי – בימי קדמותי, כשהיו כשרי הדור באים לאהלי להווסד בדברי הקב"ה בתורה ובגדר סייג לשעה: (ה) בעת היה עוד שדי עמדי להטיב לי ונערי היו סביבותי לשמש אותי: (ו) רגלי בחמאה. וכל תאות לב הנוחים כנחלי שמן: (ז) בעת יצאתי אל השער אצל העיר לשבת במושב הזקנים שדרכם לשבת בשער העיר, וכאשר ברחוב הייתי מכין מושבי. (ח) ראו אותי הנערים אז נחבאו לבשתם להתראות לפני. וזקנים קמו מפני ונשארה עומדים ולא מלאה לבם לשבת עמדי: (ט) שרים עצרו במילים – ומצפים שאפתח אני תחלה:

^{ל"ג} כמבואר בב"ב טו. שאיוב חי בימי משה ולדעת רבא בימי המרגלים ועליו נאמר בפרשת שלח היש בה עץ אם אין להגן על יושבי הארץ בזכויותיו ועי"ש ש"א שכל הספר הוא משל שכתב משה רבנו.

^{ל"ד} שו"ע יו"ד סימן רמב טז – לא יתן שלום לרבו ולא יחזיר לו שלום, פדרף שאר העם, אלא שוחה לפניו ואומר לו ביראה ובקבוד: (שלום עליך רבי, ואם נתן לו רבו שלום, אומר לו) שלום עליך מורי ורבי. וכן נוהגין. ויש אומרים דאין לתלמיד לשאל בשלום רבו כלל, שנאמר. ראוני נערים ונחבאו (איוב כח, ט). (ירושלמי הביא הנחה מיומי פירק ד' וכן כתב האי"ו נתיב ב' וביה יוסף בשם רבנו זינב).

^{ל"ה} עיין לק"ה ברכת השחר הלכה ה' (עפ"י תורה ד' תנינא) אות צח – ועל כן עקר קדשת יום טוב תלוי בצדיקים (כמו שכתוב במקום אחר) כי עקר קול הקריאה של יום טוב שקורא ומגלה את הרצון אי אפשר לשמע פי אם על ידי החכמים והצדיקים האמתיים שמקשרים כל הרצונות לשרש הרצון לבחינת רעוא דרעון ששם נסתלק משה וכו' כמבאר שם בהתורה הנ"ל. וזהו בחינת יאר ה' פניו אליך בחינת הארת פני ה' שנמשך ביום טוב בחינת (דברים טז) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך וכו' שעקרו נמשך על ידי צדיקי אמת שעל ידם מאיר פני ה' כי צדיקיא אנון אנפי שכינתא כמו שכתוב בזהר הקדוש כמה פעמים.

ה' אשר תקראו אותם במועדם, פשט הפסוק היא מצוות קידוש החדש שהבית הגדול צריך לקבל עדים שראו את מולד הלבנה ועל פיהם מקדשים את החדש ודרז"ל בגמרא (ר"ה כד/לח) אל תקרי אותם אלא אתם מכאן שגם העם צריכים לענות אחריו מקודש מקודש. נמצא שהימים טובים תלויים בצדיקים ואפילו בית דין של מעלה כשרוצים לדעת מתי ראש חודש אומר להם הקב"ה בוא נרד לבי"ד של מטה ונשאל אותם/ל"ט, צ"ע לכאורה היא ראייה לסתור שהרי בלי דרשת הגמ' מבואר בפסוק שראש בית דין אומר מקודש ולכאורה הוא הצדיק, ואילו דרשת הגמ' לרבות שגם העם צריך לענות אין זו ראייה על כך שבצדיק תלוי קדוש החדש. ואולי כוונת רבינו שהעם צריך לקבל דעתו, אע"פ שלא מבין וזה עיקר קבלת אור הפנים מהצדיק ע"י שאומר אחריו אמת אע"פ שלא מבין.

וע"כ כיון שקדושת היו"ט הוא מכח הצדיק לכן אפשר ביו"ט לזכות לקדושת הצדיק דהיינו כשמקבל ומכבד את הימים טובים, ומקבל אור הגדול של יו"ט שהוא בחי' צדיק כנ"ל, דהיינו כשמקבל ומכבד את היום טוב אזי מאיר לו אור פני הצדיק ומרגיש עי"ז מציאות גדולה ומרוממת שעי"ז נתבטל הגדלות שלו, כי הקטנות בטל לגבי גדלות :

וע"כ חייב אדם להקביל פני רבו ברגל/מ' כמבואר בגמרא סוכה כז, כי עיקר כח יו"ט תלוי בצדיקים [מא/מב]: משמע כיון שהם קובעים את זמן היו"ט עי"ז גם ביו"ט מאיר אור הפנים. ומשמע שהצירוף של אור רבו עם

עיין לק"ה חול המועד הלכה ג (עפ"י תורה ד' תנינא) **אות ב** וְעַל כֵּן עָקַר קִדְשָׁת יוֹם טוֹב תְּלוּי בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהֵינּוּ בְּחֻכְמֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם מְקַדְּשִׁין אֶת הַחֹדֶשׁ וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה יוֹם טוֹב פְּנֵי מַה שֶׁמְקַדְּשִׁין הַחֹדֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבָרְכָהּ, אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם. אֵל תִּקְרִי אוֹתָם אֶלֶּא אֲתָם וְכו'. כִּי עָקַר קִדְשָׁת יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הַתְּגִלוֹת הַרְצוֹן תְּלוּי רַק בְּחֻכְמֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים שֵׁיִשׁ לָהֶם פֶּחַ לְקִשֵׁר הַרְצוֹן לְשֵׁרֵשׁ הַרְצוֹן בְּחִינַת מִצַּח הַרְצוֹן שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָקַר קִדְשָׁת יוֹם טוֹב שֶׁהוּא הַתְּגִלוֹת הַרְצוֹן כְּנ"ל. וְזֶה שֶׁהַקְּדִימָה הַתּוֹרָה שָׁבַת לְמוֹעֲדִים וְכָלֵלָה שָׁבַת בְּפָרְשַׁת הַמוֹעֲדוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וְכו'. כִּי עָקַר קִדְשָׁת יוֹם טוֹב הוּא מְקַבֵּל מְשֻׁבָּת, כְּמוֹבָא. כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים בְּשָׁבַת, תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קִדְשׁ, שָׁבַת הוּא רֵאשׁ וְתַחֲלָה לְמִקְרָאֵי קִדְשׁ, כִּי כָּל הַמִּקְרָאֵי קִדְשׁ מְקַבְּלִין הַקְּדוּשָׁה מְשֻׁבָּת, הֵינּוּ כִּי עָקַר קִדְשָׁת יוֹם טוֹב בְּחִינַת מְקָרָא קִדְשׁ. שֶׁקִּוְרָא וּמְגַלָּה אֶת הַרְצוֹן הַנִּלְ, זֶה הַכֹּחַ מְקַבֵּל רַק מְשֻׁבָּת שֶׁהוּא בְּחִינַת שֵׁרֵשׁ הַרְצוֹן, בְּחִינַת מִצַּח הַרְצוֹן וְכו', בְּחִינַת הַסְּתַלְקוֹת מְשֻׁבָּת בְּמִנְחָה וְכו', (כְּמִבְּאֵר בְּמִאָמֶר הַנִּל).

^י * ויקרא כג

^{יז} ויקרא פרק כג (ד) אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים: פרש"י (ד) אלה מועדי ה' – למעלה מדבר בעבור שנה וכאן מדבר בקדוש החדש:

שפתי חכמים – (ג) ר"ל לעיל כתיב מועדי ה' אשר תקראו אותם וקרינן אתם ר"ל דתלוי הכל בבית דין אם מעברין השנה מעובר ואם לאו אינו מעובר, וכאן ג"כ כתיב מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אתם משמע דתלוי בבית דין שאם קדשוהו מקודש ואם לאו אינו מקודש:

רבנו בחיי – אשר תקראו אותם. אתם כתיב, ודרשו בו (ראש השנה כד.) אשר תקראו אתם מכאן שקידוש המועדים מסור לבית דין, ואפילו שלא בזמנו ואפילו בטעות, והוא שדרשו חז"ל (שם כה.) אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מוטעין, וכן אמר הכתוב (שמות יב, ב) החודש הזה לכם, כלומר שלכם הוא: וכן תמצא בפרקי רבי אליעזר (פרק ז), בכ"ה באלול נבראו חמה ולבנה, וימים ולילות תקופות ועיבורין היו לפני הקב"ה והיה מעבר את השנה ואחר כך מסרן לאדם הראשון, שנאמר (בראשית ה, א) זה ספר תולדות אדם, ואדם מסרן לחנוך שנאמר (שם, כב) ויתהלך חנוך את האלהים, וחנוך לשם, ושם לאברהם, ואברהם ליצחק, ויצחק ליעקב, עד שבאו למצרים, שנאמר (שמות יב, א) בארץ מצרים לאמר, מהו לאמר אמר הקב"ה לך אמור להם עד עכשיו היה אצלי סוד העיבור מכאן ואילך שלכם הוא לעבר את השנה.

וכן אמרו במדרש תהלים (מומור ד) כה' אלהינו בכל קראנו אליו (דברים ד, ז), אמר רבי אושעיא אין לך אומה שמעכבת על אלהיה כאומה זו, כיצד, בשעה שהזקנים יושבין לעבר את השנה הקב"ה מסכים על ידיהם והוא משלים וגו' כל מה שישראל עושין, ועליהם אמר דוד ע"ה אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי, אימתי, בראש השנה, שהסנהדרין יושבין לעשות ראש השנה ביום פלוני מיד הקב"ה מושיב סנהדרין של מלאכים ואומר להם לכו וגמרו מה שהתחוננים גזרין, אומרים לפניו רבוננו של עולם בניך גזרו שיהא ראש השנה ביום פלוני, מיד הקב"ה יושב באותו יום לדון עולמו.

^{יח} **ראש השנה דף כד,** משנה – ראש בית דין אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו רבי אלעזר ברבי צדוק אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים: גמרא – ראש בית דין וכו': מנא הני מילי (מין שראש ביד צריך לומר מקודש) אמר רבי חייא בר גמדיא אמר רבי יוסי בן שאול אמר רבי אמר קרא (ויקרא כג מד) וידבר משה את מועדי ה', (הכוונה ל"ח שנים נקרא מועד ומשה ראש ביד) מכאן שראש בית דין אומר מקודש: וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש: מנלן אמר רב פפא אמר קרא אשר תקראו אותם (בבבית חסד) קרי ביה אתם. רב נחמן בר יצחק אמר אלה הם מועדי הם יאמרו מועדי מקודש מקודש תרי זימני למה לי דכתיב מקראי קדש:

^{יט} **במדרש** שיר השירים ט"ו ג' שכשהמלאכים שואלין להקב"ה מתי נתקדש החודש אומר להם אני ואתם נלכה לבית דין של מטה, וישראל קא מקדשו להו לזמנים.

^כ **להקביל** פני רבו ברגל נראה לפי רבינו לפרש להקביל מלשן להשוות דהיינו להבין שפני רבו וכבוד יו"ט שוים ואפשר ע"י כבוד יו"א לקבל פני רבו. כי רבו מאיר ליו"ט ולכן ע"י כבוד יו"ט זוכה לפני רבו ממש.

^{כא} עין שו"ת רמ"ע פנאנו סי' ו'

^{כב} **שו"ת הרמ"ע מפאנו** סימן ו' – וכי איתביה לוי לרבי מקדש ישראל והזמנים ופריק ישראל מקדשי לזמנים, סבר לוי למימר בשלמא זמנים אתי שפיר דאמור רבנן לא בד"ו פור ולא בד"ו פסח וכלה תקנתא ואדר הסמוך לניסן לעולם חסר ואייר כמוהו ולא מצינו אלול מעובר נמצאו כל הזמנים וראשי חדשים שלהם ישראל מקדשים אותם, אבל ראשי חדשים דעלמא שאין בהם מועדות זמנין שאין ביד נוקקים לקדש כדתנן ר"ה כ"ד ע"א אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קדשוהו שמים, ופשיט ליה רבי דלא שניא, לא מיבעיא לסתם משנה דאמר לעולם מקדשין את החדש בב"ד, אלא אפי' לר' אלעזר בר צדוק דמיניה איתביה לוי לרבי, כדפרישית, אתי שפיר, כי מי מפסי אם נראה החדש בזמנו אלא מונין

אור היום טוב מסוגל יותר לתשובה וכדלקמן ובתורה ל' מהכתוב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך בבית המקדש, נמצא שיש הארת הבינה בג' בחי' עולם שנה נפש דהיינו זמן מקום ואדם, שהם הימים טובים והצדיק ובית המקדש, וכשמצטרפים כל השלשה מאיר האור ביותר, ובזמן החורבן אין לנו אלא צדיק ויום טוב.

לכאורה צ"ע אם יו"ט תלוי בצדיק, מה נוסף עוד ברגל כיון שמקבל פני רבו, לכאורה כבר קיבל הכל ואפילו ביום חול/מג. ונ"ל כוונת רבנו לומר להפך שכיון שהיו"ט מקבל מהצדיק לכן אפשר לקבל מהיו"ט אור הצדיק ממש ולקיים קבלת פני רבו בביתו. אמנם נראה שהצדיק הוא עיקר המלכות דקדושה כמבואר לקמן מאחז"ל מאן מלכי רבנן, ובוודאי היו"ט שמלכות עולה לבינה הצדיק זוכה יותר, לכן לכתחילה חייב אדם להקביל פני רבו ברגל דייקא.

ובזה מה שאמר שע"י כבוד יו"ט מקבל אור הצדיק מיושב שפיר מה שהקשו בגמרא (סוכה דף כז ע"ב/מ"ד) על ר"א רבי אליעזר שאמר משבח אני את העצלנים ברגל משבח אני את מי שלא יוצא מהעיר ברגל אפילו אם זה רק מחמת עצלנות שנאמר [מ"ה]/[מ"ו] ושמחת בחגיך אתה ובנך ובתך וכו', מכאן שצריך לשמח עם בני ביתו ברגל, בגרסת הגמ' שלנו מובא פסוק אחר (דברים יד כו) "ושמחת אתה וביתך", המדבר מאכילת מעשר שני ולמדו ממנו על שמחת הרגל שגם היא אתה וביתך/מ"ז. והקשו בגמרא מ"האר"י פ"י והרי אמר רבי יצחק חייב אדם להקביל פני רבו ברגל חייב כל אדם להיות במחיצת רבו ולראותו/מ"ט ברגל שנאמר במעשה האשה השונמית שמת בנה שזכתה בו מברכתו של אלישע, ופנתה ללכת לאלישע שיחיה אותה, ובעלה לא ידע שבנו מת, ושאל אותה [כ"ג]/[כ"ד] מדוע את הולכת כו' הרי היום לא שבת ולא חודש (ולא רגל/כ"ג), ומשאלת בעלה לומדים

הימים מהחדש הקודם אליו שכבר קדשוהו ב"ד, הילכך לעולם איכא למימר ישראל מקדשי לראשי חדשים ומנייהו תסתיים לקביעות המועדות. ולפי שקדושות אלו מסורות לחכמים חייבים אנו להקביל פניהם חדש ושבתי, חדש כמשמעו, ושבתי דאתי מחמתיה, דהיינו רגל, אם הוא בעיר אחרת, ושבתי גופיה באותה העיר ללמוד מהם תורה....

^{מ"ג} עיין תורה סז תנינא שגם בית המקדש מקבל מהצדיק וא"כ הכי נמי יש לשאול עליו, שכיון שהעיקר הוא הצדיק מדוע א"א לקבל הכל רק מהצדיק.

^{מ"ד} סוכה כז: – תנו רבנן מעשה ברבי אלעאי שהלך (בערב החג) להקביל פני רבי אליעזר רבו בלוד (ולשהות אצלו) ברגל (בחג) אמר לו (רבי אליעזר) אלעאי אינך משובתי הרגל (שהיה עלך להשאר בבית לשמח עם אשתך) שהיה רבי אליעזר אומר משבח אני את העצלנים שאין יוצאין מבתיהן ברגל (בחג, כדי לקיים מצוות ושמחת) דכתיב ושמחת אתה וביתך (וביתך זו אשתך ובני הבית. וכוונת ר"א שמשבח אפילו מי שעשה זאת מחמת עצלות) א"נ (מקשה הגמ') והאמר רבי יצחק מניין שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל שנאמר (באשה השונמית) מדוע את הלכת אליו היום לא חדש ולא שבת (דהיינו מדוע את הולכת אל אלישע הנביא הרי היום לא ר"ח ולא שבת) מכלל דבחדש ושבתי (וברגל) מיחייב איניש לאקבולי אפי רביה, (מתרצת הגמ') לא קשיא, הא דאזיל ואתי ביומיה, הא דאזיל ולא אתי ביומיה (רבי יצחק שאמר שיש חוב להקביל פני רבו ברגל זה רק כשיכול להספיק לחזור באותו יום, ודהיינו כרבי אליעזר).

רש"י – ברגל – יום טוב ראשון, והלך אצלו מערב יום טוב: אינך משובתי הרגל – הואיל ולא עמדת בביתך אצל אשתך: משבח אני את העצלנים – אף על פי שלא בשביל הרגל מתעכבים, שהרי כל ימות השנה אינן יוצאין מחמת עצלות אף על פי כן משבחן אני: מדוע את הולכת וגו' – בעלה של שונמית אמר לה, כשאמרה לו אלכה וארוצה עד איש האלהים ואשובה: הא דאזיל ואתי ביומיה – ומשמח שמחת החג עם אשתו חייב להקביל פני רבו, כגון עיר שבתוך התחום, או על ידי עירוב:

ר"טב"א – מעשה ברבי אלעאי כו' איני והאמר ר' יצחק מנין שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל. פי' בדליתיה במתא דאי בדאיתיה במתא בכל יום ויום הוא חייב: שנאמר מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבחדש ושבתי איבעי ליה למיזל. פי' כשהוא בתוך התחום, ומינה לראותו ברגל כשהוא מחוץ לתחום, ור' יצחק נקט מאי דשכיח ביה פשיעותא טפי: ואוקימנא דמיירי דאזיל ואתי ביומיה. דאי לא אין לו לצאת מביתו ברגל בחולו של מועד דמצי נפיק, דביום טוב גופיה בתוך התחום הוא ולא סגיא דלא אזיל ואתי ביומיה:

^{מ"ה} דברים טו יד

^{מ"ו} דברים פרק טז (יד) וְשִׂמְחֶתָּהּ בְּחֶגְךָ אִתָּהּ וּבְנֶךְ וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי וְהַגֵּר וְהַיְתוּם וְהָאֲלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ:

^{מ"ז} כך פירשו התוס' בפסחים קט. (ר"ה שנאמר) לפי גרסתם שם. אבל גרסתנו שם "ושמחת בחגך", ועיין רש"י כאן שכתב שיתכן שגם אצלנו צריך לגרוס ושמחת בחגיך. (מתבנת סוכה כז:) ואמנם זו גרסת רבנו כנראה.

^{מ"ח} בגמ' ומהדו' ששך הנחל – והאמר רבי יצחק, במהדו' קרן הורוביך תשס"ז ועוד מניקים פתחו בסעודת – והאמר רבי יוחנן.

^{מ"ט} בתורה ל' אות ה' מבואר שזוכה ע"ז לאור הפנים. ועיין שבת קנב. ששאל רבי לתלמידו מדוע לא הקבלנו פניך ברגל ועי"ש בן יהוידע שראית פנים כוחה גדול להועיל כמו שעין הרע כוחה גדול להזיק.

^{נ'} מלכים ב' ד' כג

^{נ"א} מלכים ב' פרק ד (כב) וְתִקְרָא אֶל אִישָׁהּ וְהֵאמְרָה שְׁלַחָה נָא לִי אֶחָד מִן הַנְּעָרִים וְאָחַת הָאֲתָנוֹת וְאָרוּצָה עַד אִישׁ הָאֱלֹהִים וְאָשׁוּבָה: (כג) וַיֵּאמֶר מְדוּעָה אֲנִי וְאֵתָּה הַלְכָתִי וְהַלְכָתָּה אֵלָיו הַיּוֹם לֹא חֹדֶשׁ וְלֹא שָׁבֹת וְתֵאמַר שְׁלוֹם:

מצודות דוד (כג) לא חדש ולא שבת – כי בראש חדש ושבתי היתה רגילה לקבל פניו. ותאמר שלום – רוצה לומר: אין דבר רע שאלך בעבורו אל הנביא, ולא רצתה לגלות הדבר לבעלה, כי חשבה מוטב שיעשה הנס בצנעה:

מלבי"ם (כג) מדוע את הולכת אליו היום לא חודש – כי היה מנהגם ללכת אל איש האלהים בחדש ושבתי שכמו שצוה ה' על העליה ברגל ללמד שם דרכי ה' מפי הכהנים ולהמשיך עליו שפע קדושה מהשוכן בבית הנבחר, והיה מן הראוי שיעלו גם בחדש ושבתי וכמו שיהיה לעתיד לבא שכתוב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות, רק שבזה"ז שהוא דבר שא"א היו הולכים בחדש ושבתי אצל הנביא שעליו ה' שוכן כדוגמת שישכון במקדש אל, וממנו ילמדו דרכי ה' ויקבלו שפע קדושה וברכה, ובמועד היו עולים לרגל למקדש הגדול, וע"כ תפס חדש ושבתי לבד, וחז"ל הוציאו מזה שחייב אדם לקבל פני רבו ברגל, כי בזמן הזה שאין מקדש יהיה קבלת פני רבו במקום עליה לרגל, והגם שבחדש ושבתי אין חיוב כיון שאין בו חיוב עליה לרגל, במועד יש חיוב בדבר כיון שהתחייב לעלות לרגל, ומפסוק הזה למדנו שקבלת פני הרב הוא כמקבל פני שכינה במקדש:

שאם היה שבת או ר"ח או רגל, היה המנהג ללכת, והגמ' מתרצת שזה רק אם יכול לחזור לביתו באותו היום ע"ש גיהיטיב. ומבאר רבנו את סברת רבי אליעזר, כיצד יתכן שבשביל לשמח את אשתו יותר על הקבלת פני רבו, ומתרץ כי באמת אפשר לזכות להקבלת פני רבו גם כשהוא רחוק מרבו, ע"י שיכבד את היום טוב, דהיינו אף שהוא ברחוק מאה פרסה מרבו ביו"ט ולא אזיל ואתי ביומי' ולא יכול לחזור באותו היום לביתו על כן נשאר בביתו רחוק מרבו, על כ"ז כל זאת, גם רבי אליעזר סובר שהוא מחויב להקביל פני רבו ברגל, היינו שיכיר פני רבו ברגל, היינו שיכבד את היו"ט, ויקבל אור הגדול של יו"ט שהוא בחי' פני

²¹ פרי עץ חיים – שער ר"ח חנוכה ופורים – פרק ג – חייב אדם להקביל פני רבו בר"ח, והטעם כי גם בר"ח יש נפש יתירה בעת הכתר, ואז אם יקבל פני רבו, יושפע לו מכח רבו, אבל עיקר הוא בשבת, כי כל היום יש נפש יתירה. וברגל (ס"א לא צ"ל) אצטריכא ליה, דלא כתיב בקרא. (א):
 הגהה (א) (ס"א הם הקרא שהזכיר הרב, הנה זה נוכל לומר, שהשונמית שהיא בחינת נפש, שתקן מטה ושלחן ומנורה, מדוע את הולכת אליו היום, לא חדש ולא שבת היום, רומז לי"ט, וא"כ גם כן נזכר בקרא, אבל אם היא יו"ט לא היה יום קצר, ולזה אינה ראייה). צמח – נ"ל כי ברגל לא אצטריכיה ראייה, כי יש בו גם כן כתר, ואינו גרוע מר"ח, כי הלא מוסיפים העולין לספר תורה, ואיסור מלאכה, ולא כתיב בקרא כי אם לא חדש ולא שבת, והלא יום טוב לא כתיב בקרא:

רבו כו', כי עיקר קדושת היו"ט תלוי בצדיקים כנ"ל לכן אור הפנים שמאיר מפניהם מאיר גם ביו"ט. וכשמקבל את היו"ט הוא מקבל פני רבו ממש, ועי"ז נתבטל הגדלות, כי טבע הקטנות שיתבטל לגבי גדלות כנ"ל :

עתה חוזר לבאר את הפסוק שבו פתח את התורה

וְזָכַרְתָּ כִּי אֶקַח מוֹעֵד, כַּשֹּׁאֲקֵבֶל בַּכּוֹבֵד אֶת הַיָּמִים טוֹבִים. אֲנִי מְשַׁרְיָם אֲשׁוּפֹט, הַיְיִנוּ שֹׁאֲזֵכָה לַעֲנוּהָ, שֶׁהוּא בַחֲוֵי מְשַׁרְיָם אֲשׁוּפֹט שׁוֹפֵט וּמַחְזִיק עֲצָמוֹ כְּמִישׁוֹר הַנּוּחַ לְהִדְרֵס כְּמִ"ש חוּלִין (פ"ט. ט.) ¹ מ"ד האמנם אלם וכו' ² ³ פשט הפסוק הם דברי דוד לאנשי שאול שחזקו אותו לדון את דוד כמורד במלכות. והגמ' בחולין דורשת לעניין מעלת השותק בזמן מריבה, **מה יעשה כו'** כלומר מה אומנותו של אדם בעוה"ז, ישים עצמו כאלם, **יכול אף בדברי תורה ת"ל צדק דהיינו דברי תורה תדברון, יכול יעסוק בתורה אפי' אם ⁴** **הגיס דעתו** דהיינו אפילו אם יתגאה ע"י לימוד התורה, **ת"ל מְשַׁרְיָם תִּשְׁפֹּטוּ בְנֵי אָדָם** דהיינו אם יתגאה מוטב שישתוק גם מדברי תורה, כי תלמיד חכם צריך להחזיק עצמו ככל בני אדם ובענוה כמישור שהיא ארץ ישרה נוחה להדרס. נמצא ש"מישרים תשפטו" מפיקע מדעת גסה מגאוה. **וזה דהיינו עפ"י דרשת הגמ' שם מבאר רבנו את הפסוק כי אקח מועד אני משרים אשפוט, ע"י שאקבל בכבוד את המועדים עי"ז אזכה לענוה שהוא בחי' משרים אשפוט כנ"ל:**

וזהו ג"כ ענין המבואר במ"א על פ' ⁵ ⁶ **ארץ אוכלת יושביה (לעיל בסי' קכט)** ⁷ ⁸ מבואר שם שאם רצונו חזק מאד להתקרב להשם יתברך ולעבוד אותו, רק שקשה לו לשבר תאוות גופו, אז על ידי התקרבות ואמונת הצדיקים, הוא

¹ בתולד - משרים

² בתולד - משרים

³ שם הלשון מה אומנותו של אדם בעוה"ז וכו' וגרסת רבנו מה יעשה וכו' צ"ע.

⁴ **חולין דף פט.** אמר רבא ואיתימא רבי יוחנן גדול ⁹ ¹⁰ שנאמר במשה ואהרן, יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב "ואנכי עפר ואפר" (שיש להם עכ"פ איזה ממשות) ואילו במשה ואהרן כתיב "ונחנו מזה" (לא כלום), ואמר רבא ואיתימא רבי יוחנן אין העולם מתקיים אלא בשביל משה ואהרן, כתיב הכא "ונחנו מזה" וכתיב התם "תולה ארץ על בלימה". אמר רבי אילעא אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה, שנאמר "תולה ארץ על בלימה". רבי אבהו אמר מי שמשים עצמו כמי שאינו (כמי שאינו קיים), שנאמר "ומתחת זרועות עולם" (שמשים עצמו מתחת כקרקע הנדרסת, היא זרועות העולם). אמר רבי יצחק מאי דכתיב "האמנם אלם צדק תדברון משרים תשפטו בני אדם" (אמנם נדרש לשון אומנות) מה אומנותו של אדם בעולם הזה? (והתירץ אלם) ישים עצמו כאלם (דהיינו שזו אומנות שצריך ללמוד, והיא סיג לחכמה, וכן אמרו בפסחים ע"ט. השתיקה יפה לחכמים), יכול אף לדברי תורה (טוב מיעוט הדיבור)? תלמוד לומר "צדק" (דהיינו דברי תורה) תדברון, יכול (שהדיבור בתורה טוב אפילו) יגיס דעתו (כי דרך ההמדבר דברי תורה באים להקשיב לו ומשכחים אותו ומתגאה)? ת"ל "מישרים תשפטו בני אדם" (תלמיד חכם צריך להחזיק עצמו ככל בני אדם ובענוה כמישור שהיא ארץ ישרה נוחה להדרס).

⁵ תהלים נח ב'

⁶ **והיילים פרק נח (ב) האמנם אלם צדק תדברון משרים תשפטו בני אדם:**

רש"י (ב) האמנם - לשון אמונה הוא האמנם אלם צדק תדברון וגו', מזמור זה אמר על שבא אל המעגל אשר שאול שוכב שם ולקח את החנית ואת הצפחת והלך לו וקרא הלא תענה אבנר (שמואל א כ"ז) כלומר הלא יש לך עתה להוכיח לשאול ולהראותו שעל חנם הוא רודפני שאילו רצייתי הרגתיו וכך אמר בשירו האמנם נאלם מפיכם הצדק שהיה לכם לדבר והמישרי' שהיה לכם לשפוט הצדק אשר תדברון:

רד"ק (ב) האמנם אלם צדק תדברון. אמר זה כנגד אבנר בן נר ושאר שרי שאול שהיו שופטים את דוד כדון מורד במלכות והיו אומרים כי בדין היה שאול רודף אחריו להמיתו, כי אילו היו הם מונעים אותו לא היה שאול רודף אחריו. אלם, פירושו קיבוץ, מן (בראשית לו, ז) מאלמים אלמים. אמר, כשתתקבצו לשפוט על משפטי ועל משפטי שאר בני אדם שהם עשוקים כמוני אם באמת תדברון צדק ותשפטו משרים, לא תעשו כן:

⁷ גרסת הגמ' שלנו ועין יעקב - יכול הגיס דעתו. וגרסת רבינו אפילו אם הגיס היא גרסת הליקוט שמעוני תהלים רמז תשעו

⁸ בתולד - משרים

⁹ בתולד ומתצנו - משרים

¹⁰ בתולד - איזכה

¹¹ בתולד - משרים

¹² במדבר יג לב

¹³ **במדבר פרק יג (לב) ויציאוא דבת הארץ אשר תרו אתה אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה ארץ אכלת יושביה הוא וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות:**

פרש"י (לב) אוכלת יושביה - בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים והקב"ה עשה לטובה כדי לטרדם באבלם ולא יתנו לב לאלו:

מושב זקנים - ארץ אוכלת יושביה היא וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות. הקשה הרמב"ן ארץ שהיא רעה והמים רעים והארץ משכלת לא תגדל אנשי מדות, אלא יהיו כולם דלים או נפוחים שפלי הקומה, חסירי כח. ותירץ כח היתה דיבת המרגלים, שאמרו כי הארץ היא חזקת האויר כבידת הטבע ומימיה ופירות עזים וכבדים ויגדלו גידול רב מאד, ולא יסבלו מזגי בני האדם הבינוניים, וזלתי הענקים ואנשי מדות שהם בעלי כח חזקים בטבעם. ולכן תגדל אנשים גדולים ותמית שאר בני אדם כמנהג המאכלים הגסים.

¹⁴ בתקפא (לעיל בסי' קל) ובתשכס תוקן

בחזית אכילה, ונאכל להצדיק, הינו שנתהפך למהותו, ומבאר רבנו כאן הטעם **כי הקטנות בטל לגבי גדלותו, ונאכל ונתהפך למהות הצדיק**: לכאורה אינו דומה מתבטל שכאן לנאכל ששם, כי כאן מבאר שזה ע"י אהבת הצדיק כנפשו, ואילו שם מדובר שמקורב אע"פ שלא מקבל ממנו והעיקר שמאמין בו. ונראה שהם כמה דרגות בהתבטלות כי יש שמתבטל אבל נשאר מציאות, ואע"פ הוא בחי' מהות הצדיק ע"י שמבטל אליו, ויש שנתבטל ואין לו שום מציאות עצמית והוא בודאי נהפך למהות הצדיק. כמו שמצינו בתורה יא יחודא תתאה ויחודא תתאה. ואולי זה בחי' מה שרבנו אמר יש לי חסידים שבאים לאכול שירים ויש לשמוע תורה ויש אפויים בלבי, שהבאים לשמוע תורה זה בחי' ביטול לגבי גדלות אבל אפויים בלבי זה ביטול לגמרי שנאכל לצדיק.

עכ"פ נראה פשוט שנתהפך למהות הצדיק אין הכוונה ע"י הארת יום טוב יום אחד ולא ראיית פני הצדיק בפעם אחת שאע"פ שגורם לענווה אבל רק לשעתו ולא לקניין במידת הענווה, לכן נ"ל שכאן כיון רבנו לומר שהמשך התורה צריך ללמוד מתורה ל' שם מבואר כיצד זוכים לקנות את החכמה תתאה ולבנות את המלכות בקניין ממש וכנ"ל שתמיד ההתחלה היא בהארה גדולה שגורמת ביטול ומושכת את האדם מהקליפה כדי שיוכל להתחיל לשוב אבל היא לזמן קצר ומסתלקת ואזי צריך לבנות את המלכות ולהכין כלים לאור הגדול הזה ע"י עמידה בניסיונות וביזיונות בבית המדרש של הצדיק כמבואר בתורה ל'.

כפי שמבואר לקמן מכאן מתחיל עניין שכבר נתבאר בתורה ל' אות ו', ובאמת יש כאן כמה שנויים, א- שכאן מבואר שהאור של יו"ט מוציא את המלכות מהגלות. ושם הוא מחיה אותה אחרי שיצאה. וב'- ששם מדבר רק מג' רגלים ואילו כאן מד' ימים טובים. וג'- שם מדבר בעיקר משמחה, ואילו כאן בעיקר מענווה ויראה. וד'- שכאן מבאר דלית לה מגרמא כי אין מלך בלא עם. וכפי שיתבאר.

וכיון שמוהר"ן אומר לעיין בתורה ל' וכן בסוף תפלה ל' מבאר את המבואר כאן לפי המבואר בתורה ל', נראה שיש מכנה משותף רק צריך לברר אותו. ונ"ל שבאמת הן שתי תורות ממילא הכלית בכל אחת מהן היא שונה שכאן ענוה ושם שמחה אבל המכנה המשותף הוא כיצד מוציאים את המלכות מאחיזת הד' מלכויות דסט"א, וכשהיא יוצאת אזי במלכות יש הרבה בחינות כיצד להמליך את הקב"ה ובכל תורה מדבר מעניין המיוחד לה.

ומה שיש כאן סתירה שמבואר שע"י אור הפנים ברגל מוציא את המלכות מהסט"א ושם מבואר שזה נעשה ע"י חסד המתגלה בתוכחה של הצדיק נ"ל לתרץ שכאן מדבר מהאור הראשון של בינה שהיא עולם התשובה שמאיר אור גדול לאדם בתחילה כדי שיצא מאחיזת הקליפות אבל הוא אור לשעתו בלבד וזה שמבואר כאן שהוא אור יו"ט ומסתלק אחרי היו"ט אבל לבנות המלכות ולהכין כלים לאור הזה כדי להוציא את המלכות לגמרי מאחיזת הסט"א לזה צריך את הבית המדרש של הצדיק המבואר בתורה ל' שהצדיק הוא המלמד והרבי הגדול שמלמד חכמה תתאה שהיא כל המצוות והתורה נגלית, וגם מוכיח את התלמידים ולפעמים בביזיון כל זה הוא עבודה ארוכה של הכנת כלים והיא המבוארת בתורה ו' שאחרי הארה הראשונה מאיר שם אהי-ה באחור גמט' דם וביזיונות ובלק"ה נקרא אור של פסח ומיד אחריי מט ימי הספירה שבה מכינים כלים לאור הראשון.

עוד שמענו בענין זה, אם הוא מקושר להצדיק יוכל להרגיש קדושת יו"ט, כי הצדיק הוא בחי'

קדושת יו"ט כנ"ל. נראה שכאן מוסיף פרט על מה שביאר לעיל שע"י שמכבד את היו"ט זוכה לענווה וכאן מוסיף ומתנה זאת בהתקשרות לצדיק. אבל באמת כבר ביאור לעיל שכל קדושת היו"ט היא מכח הצדיק ואמר שע"כ אפשר ע"י כבוד יו"ט לזכות לפני רבו ממש, וכאן מבואר שזה מכח ההתקשרות לרבו דייקא.

¹⁰ תורה קבט - ארץ אכלת יושביה (במדבר י"ג). בשמקרב להצדיק, אף שאינו מקבל ממנו כלל, הוא גם כן טוב מאד. והאמונה לבדה שמואמין בהצדיק, מועיל לעבודת השם יתברך. כי טבע האכילה שהמוזן נתהפך לזון, כגון כשהחי אוכלת צומח כגון עשבים, נתהפך העשבים לחי, כשנכנסין בתוך מעיה. וכן מחי למדבר, כשהמדבר אוכל החי, נתהפך החי למדבר. ולכל מקום שנכנס לשם המזון שנתחלק להאיברים, נתהפך למהות האיבר ממש שנכנס לשם. כגון החלק מהמוזן הנכנס להמח נתהפך למח, והנכנס ללב נתהפך ללב, וכן לשאר האיברים. וזהו: ארץ אכלת יושביה כי ארץ הוא בחינת אמונה, כמו שכתוב (תהלים ל"ז): "שכן ארץ ורעה אמונה". וזהו אכלת יושביה, כי בשנכנס לארץ, שהיא בחינת אמונה, נאכל אצלה, הינו שנתהפך למהותה. הינו בשדבוק להצדיק ומאמין בו, שהוא בחינת ארץ, נאכל להצדיק ונתהפך למהות הצדיק ממש: וכן ארץ ישראל בעצמה, יש לה גם כן הכח הזה. ועל כן אמרו רבותינו, זכרונם לברכה (פתבות קיא): 'כל היושב בארץ ישראל שרוי בלא עוון' שנאמר: 'העם היושב בה נשוא עון', כי היא ארץ אוכלת יושביה, שהיושב שם נאכל אצלה, ונתהפך למהותה הקדוש. ועל כן אפלו 'המהלך ארבע אמות בארץ ישראל, מבטח לו שהוא בן עולם הבא' כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה שם: וזהו גם כן ענין המבאר במקום אחר (לעיל בסימן ק"א) על פסוק: 'בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי'. שכלל הענין שם, בשאני רוצה שיקרבו תרין רעין דלא מתפרשין, אני צריך לאכל את בשרי, הינו להכניע החומר. וזהו: 'לאכל את בשרי', 'לאכל דיקא. שצריך שהנפש תאכל הבשר, שתתהפך למהותה. וזהו (שיר השירים ה'): 'אכלו רעים', הינו תרין רעין דלא מתפרשין, שהם המוחין הקדושים, שצריכים שהמח והדעת הקדוש יאכל את הגוף, דהינו שהגוף יתהפך למהות הנשמה הקדושה, שהוא המח והדעת (במבאר במקום אחר). שזהו בחינת אכילה, שהמוזן נתהפך לזון כנ"ל. וזהו: 'שכן ארץ ורעה אמונה', הינו שאתה תהיה רועה ומזין את האמונה, הינו שתהיה נאכל להאמונה כנ"ל, בחינת המזון שנתהפך לזון: אף אף על פי כן העקר תלוי ברצון, אם רצונו חזק מאד להתקרב להשם יתברך ולעבד אותו, רק שקשה לו לשבר תאוות גופו, אז על ידי התקרבות ואמונת הצדיקים, הוא בחינת אכילה, ונאכל להצדיק, הינו שנתהפך למהותו כנ"ל. אף אם אין רצונו כלל לעבד את השם, לא יועיל לו שום התקרבות לצדיקים, והוא בחינת מזון שאינו נתהפך לזון. כגון אם אוכל אכילה שאין הטבע סובלת אותו, אזי אינו מתעכל ואינו מתהפך לזון, רק הגוף מקיא אותו. כן הוא בחינה זו ממש, כי אינו נאכל כלל להצדיק, אף שמקרב אצלו. כי הצדיק אינו יכול לסבלו, ומקיא אותו. והוא בחינת הפתוב בארץ ישראל (ויקרא י"ח): 'באשר קאה את הגוי', דהינו שאינה יכולה לסבלו להיות נאכל אצלה שיתהפך למהותה, רק היא מקיאה אותו. ד' יצילנו:

¹⁰ בתקפא - גזל ת

¹¹ בתקפא - לחצד ק

והסי' ע"ז אם הוא מקושר להצדיק, הוא אם יש לו שפלות/י^ט, כי טבע הקטנות שיתבטל לפני גדלות כנ"ל כי אם אינו מקושר כראוי לא יזכה להרגיש גדולת ה' על ידו.

צ"ע למי אומר זאת רבנו? אם כל אחד לעצמו הכוונה שיבחן עצמו ולפי השפלות שמרגיש ידע אם הוא מקושר כראוי או לא, ואם לא זכה כראוי צריך או לחזק את ההתקשרות או לחפש רב אחר/י^ט, קשה מאד שאדם יראה נגעי עצמו. ואולי הכוונה שכשרוצה להתקרב לצדיק יבדוק את השפלות של אנשיו. אלא שלשון רבנו יותר משמע שמדבר על האדם עצמו שיבחן עד כמה הוא מקושר לפי השפלות שלו.

ועיקר ההתקשרות הוא אהבה שיאהב את הצדיק אהבה שלימה/י^כ [כ"א] ע"י שיתן אל לבו כמה טובות רבות ועצומות מקבל ממנו, ומה היא האהבה הזו אפשר ללמוד מיעקב אבינו לבנו/י^כ בנימין **כמ"ש** שיהודה מתאר ליוסף כמה אביו אוהב את בנימין שעל כן אי אפשר שישאר במצרים **(בראשית מוד/י^כ)** ונפשו קשורה בנפשו, ותרגומו **חביבא לי' כנפשי'**, דהיינו שאוהב אותו כמו את עצמו **וכמ"ש (שמואל א יח/י^כ)** ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד שמרוב האהבה, כאלו נפשו קשורה בנפשו ונתחברה בה, והוא מלשון מליצה, וכן **(בראשית מד ל:)** ונפשו קשורה בנפשו (מצודות דוד).

ואהבתו את הצדיק יהי' יותר מאהבת נשים כמ"ש כמו שאמר דוד המלך בקינה על פטירת יהונתן **(שמואל ב א/י^כ)** **נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים** פ"י הוא פלא אצלי אהבתך שאהבת אותי שהיתה יותר מאהבה שנשים אוהבות את בעליהן, וי"מ באהבת בעל את אשתו/י^כ. ואנו כמו אשה לצדיק וצריך לאהוב את הצדיק יותר מאהבת אשה לבעלה,

^{י"ח} ויריעת ההפכים אחת אם הוא מקושר לצדיק ואין לו שפלות אולי הוא צריך להחליף צדיק.

^{י"ט} **לשון רבנו** לא משמע שצריך לבדוק את רבו אלא לבדוק רק את עצמו אם מקושר כראוי כי בוודאי אם מקורב לצדיק אמיתי אזי כל חסרון הוא חסרון בהתקשרות. אבל באמת צ"ע הרי יש שמקורבים לאדם קטן שלא יכול לגרום להם לשפלות.

^כ **כתוב** ואהבת את ה' אלקיך וכו' וכבר שאלו כיצד אפשר לצוות על אהבה, אבל אמת, טבע אדם לאהוב את מי מקבל ממנו טובות, ואם חסר לנו באהבת ה' או באהבת הצדיק, כנראה שאנו לא מספיק חושבים ומעריכים את כל הטובות שאנו מקבלים ממנו. לכן מסתמא זו כוונת רבנו לאהוב את הצדיק לחשוב וללמוד כמה טובות רבות ועצומות בנגלה ובנסתר אנו זוכים לקבל מהצדיק.

^{כ"א} עין הכול הנכסה זכרים ק"פ ע.

^{כ"ב} **צ"ע** דלכאורה אינו דומה אהבת תלמיד לרבו לאהבת אב לבנו. כי רחמי האב על בנו בטבע כמבואר בפרשת הבא במחותרת שמות כב ב' בפרש"י שם. ואולי כוונת רבנו לומר שבאמת רק בשאוהב התלמיד את הצדיק יותר מאהבת בן לאביו אלא כאב את בנו בבחי' קשורה נשפו בשנפשו רק זו ההקשרות האמיתית שעל ידה זוכה להרגיש גדולת ה' סמוך לו.

^{כ"ג} **בראשית פרק מד (ל) ועתה כבאי אל עבדך אבי והנער איננו ונפשו קשורה בנפשו:** (לא) ויהי כפראותו פי אין הנער ומה ויהי עבדך את שיבת עבדך אבינו פיגון שאלה:

תרגום אונקלוס (ל) וכען כמיתי לות עבדך אבא ועולימא ליתוהי עמנא ונפשה חביבא לה כנפשה:

רד"ק (ל) ונפשו קשורה בנפשו, מרוב אהבה ואם לא ישוב הנער אתנו תצא נפשו, ותהיה האשמה רבה עלינו ועליך שסבת את מיתו.

^{כ"ד} **שמואל א פרק יז (נח) ויאמר אליו שאול בן מי אתה הנער ויאמר דוד בן עבדך ישי בית הלחמי:** (פרק יח א') ויהי כפלתו לדבר אל שאול ונפשו והונתן נקשרה בנפשו דוד ויאהבו ויאהבהו והונתן בנפשו:

חומת אנך להחיד"א – נפש יהונתן נקשרה בנפש דוד. על פי הפשט שידע שהוא בן ישי המפורסם בקדושה וחסידות וה' עמו שבאה תשועת ישראל על ידו. וגם שיקח אחרתו כמו שנדר אביו לזה ויאהבו בנפשו. והרמ"ע ז"ל משם מהר"י סרוק ז"ל כתב כי דוד בחינת הלל ויהונתן בחינת שמאי. ולכן אמרו על דוד שהלכה כמותו בכל מקום כמו הלל עב"ד והיה עניו כהלל ולכן אהבו יונתן דגם שבא על ידו התשועה הגדולה הוא היה מקטין עצמו והענוה אזור חלציו. ודייק הכתוב לומר ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד לומר שלא היה אהבה גופנית רק היה אהבה לשם שמים כי ראה שה' עמו ובאה תשועה גדולה שלא כדרך טבע כלל והיה נס מופלא בפרסום גדול וראה ענותנותו הגדולה כי בזה שכינה שורה עליו. ולכן נפש יונתן הטהורה נקשרה בנפש דוד לשם שמים והוא מה שמזכיר הכתוב. מלבד הנוגע לגוף שיקח אחרתו. ויתן חינה שהוא יפה עינים וטוב רואי. וגם כי יש לסמוך עליו במלחמה אמנם הכתוב בא לומר מצד רוחניות שהוא העיקר ופותר את הטפלה שהוא אהבה גופנית:

^{כ"ה} **שמואל ב פרק א (כו) צר לי עליך אחי והונתן נעמת לי מאד נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים:**

רד"ק – (כו) נפלאתה אהבתך לי – בשני סימני נקיבה והכפל לחזק פליאת האהבה וכן כי החבאתה ובמקומו פירשנו גם כן טעמו:

מאהבת נשים – ת"י מרחמת תרתין נשין ר"ל שתי הנשים שהיו לו לדוד אביגיל ואחינועם ואדוני אבי ז"ל פירש מאהב' נשים למה שהם אוהבו' בין בעליהם בין בניהן שאהבתן חזקה להם:

חומת אנך להחיד"א – נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים. הרב גט פשוט ז"ל סי' קכ"ט ס"ק קכ"א כתב דהוסיפו יוד בשם דויד וה' בשם יהונתן לרמוז דשם י"ה ביניהם כאיש ואשה וז"ש נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים עב"ד ויצדק מם היתרון באומרו מאהבת נשים דאלו האשה משעת יצירה לכך נבראת וכך שמה אבל יונתן ברצונו הוסיף בשמו ה' ונעשה כאשה לדוד היא נפלאת. ועוד אפשר במ"ש הרב כלי יקר ז"ל לעיל בשמואל א' סי' ק' משם הרב עיר וקדיש רבינו חיים ויטאל ז"ל דיונתן רמו לת"ת ודוד למלכות ע"ש וז"ש נפלאת אהבתך לי מאהבת נשים כי יונתן רמו לת"ת והוסיף ה' בשמו רמו למלכות בחינת דוד ודוד הרומז למלכות הוסיף יו"ד בחינת יונתן ורמו לזכר והוא הפלא דאיש ואשה הם דבר ונוקבא כל אחד בסדר המדרגה שלו אבל דוד ויונתן כל אחד יש בו בחינת דבר ונוקבא והיא נפלאת מאהבת נשים:

^{כ"ו} **ענין פל"ח** אות ב' בענין לעיל שאמר רבי אליעזר לתלמידו האם אינך משובתי הרגל בביתך עם אשתו. ומשמע מדבריו שאמר בצחות שהעיקר היא השמחה ואם נפלאת אהבתו לצדיק יותר מאהבת נשים אזי ילך לרבו, ורק אם אוהב את אשתו יותר אזי ישאר בביתו. ובלשון שני להפך כיון שאהבתו לרבו יותר מאהבת נשים רק ע"ז יכול להישאר בבית לקיים מביתו הקבלת פני רבו.

וצ"ע לכאורה אהבת בעל לאשתו היא יותר/י¹². אזי ע"י ההתקשרות להצדיק יכול לקבל קדושת יו"ט כנ"ל, כי בעיקר יו"ט תלוי בצדיקים.

כי עיקר בחי' יו"ט הוא הארת בינה לסייע להעלות בחי' מלכות דקדושה מבין כ"הקליפות לבטל מלכות ד' מלכיות דסט"א. וכנ"ל שאין הכוונה אלא לאור הראשון שמאיר לבעל תשובה אבל ההמשך שמוציא את המלכות לגמרי, מבואר בתורה ל' שלזה צריך את הבית המדרש של הצדיק שמלמד חכמה תנאה ועי"ז השגות אלוקות דהיינו אמונה ויראה, ומוכיח את התלמידים ולפעמים בבזיון כמבואר בתורה ו' שאחרי האור הראשון עיקר התשובה ע"י שישמע בזיונו וידם וישתוק. והצדיק בתוכחותיו מאיר בו חסדים עד שיוצא מהכפירות של תאוות ממון וזוכה לחסד ולחכמה תנאה שהיא בנין המלכות. ועדיין צריך ג' פעמים בשנה תמיד להעלות אותה לאור הפנים המאיר ברגל כדי לשמור עליה שלא תיפול שוב. וטעם שהמלכות תמיד בסכנה של נפילה לסט"א **כי מלכות** כשהיא בבחי' אחור באחור עם הקב"ה ואזי היא בקטנות כנגד ד' ספירות שלו וכל חיותה רק ממנו **נקראת דלי"ת בגין דלית לה מגרמה כלום** אין לה מעצמה כלום, [ל'] והגדלות וקטנות שלה תלוי בעם ישראל **כי אין מלך בלא עם** [לא'] נמצא שמדת המלכות של הקב"ה לא יכולה להמליך אותו ית' בעצמה, אלא רק ע"י עם ישראל שממליך אותו ית', כי הם המרכבה שלה בעולם, וכשישראל נופלים לחוכמות חיצוניות ופונים מהקב"ה אל אהבת ממון ובעצ, ולא ממליכים אותו אזי היא בחי' דלית **ונמצא דלית לה מגרמה כלום**.

והמלכות דקדושה שהיא בחינות ד' כמו שמצינו במחנה ישראל זמן חנייתם וי"א גם בהליכתם, הו מסודרים כתיבה מרובעת, בסדר קבוע כל ג' שבטים ברוח אחרת, ויש קדם ויש אחור ימין ושמאל, ד' מדרגות שיש בעם ישראל, שכל אחד ממליך את הקב"ה בדרך שלו, בחי' כנגד ד' בנים דברה תורה, בחי' צדיקים בינונים ורשעים והם בחי' ד' עולמות אבי"ע שיש בהם כולו טוב ורובו טוב ומחצה טוב ורובו רע/ל¹³. לכן כשהמלכות שהיא בחי' ד' **נפלה ונעשה ממנה ד' מלכיות דקליפה** כשח"ו מלכות דקדושה בגלות בכל ד' מדרגותיה נמצא שבכל כח ההמלכה שלה ממליכה את הסט"א במקום את הקב"ה.

וביו"ט צריך להעלות המלכות דקדושה מהד' מלכיות דסט"א, ע"י שהמלכות ביו"ט עולה לבינה ומאיר לה אור אמת גדול שעל ידו נמשכת המלכות דקדושה מהסט"א, לחזור ולהמליך אותו ית'.

וזזהו שכתוב ל' (שם בשמואל ב פרק יא) /ל"ו צ"ע מדוע מוהר"ן ציין לשמואל ב- ולא לדברי הימים א/ל"ו שם הלשון בדיוק כלשון רבנו/ל"ו [ל"ח] ויהי לעת תשובת השנה לעת צאת המלכים, פשט הכתוב הכוונה לזמן בשנה כששב וחזור,

¹² **הכוונה** אהבה שלא מצד התאוה, כמבואר שיש חילוק בין אלמן שצריך להמתין ג' רגלים כדי לשכוח אהבת אשתו ואילו אשה ג' חדשים בלבד, וגם זה רק להכרת הוולד. ואולי אין ראייה משם, כי אשה שוכחת מהר וכורתת ברית מהר אבל בזמן הברית אולי אהבת יותר, כי יותר תלותית בו.

¹³ בתקפא - ע קר

¹⁴ בתקפא נראה - הקליכות

¹⁵ עיין לעיל תורה א' ושם נרשם

¹⁶ רבינו בחיי וישב לח ל' ד"ה ועל דרך הקבלה, ובהקדמה לפרשת בלק כב ב'.

¹⁷ **לבי המימרא** הזו נזכרת כמה פעמים בליקוטי מוהר"ן - תורה טו ז, תורה יז א, תורה מט א' ד', תורה עז, תורה עח, תורה קלה, תורה ריט, תורה פב תנינא. אבל בכל מקום היא ביאור לעניין המלך ורק כאן נראה שהיא ביאור למלכות דלית לה מגרמא כלום, לכן נראה שכאן כוונתו לומר שהמלך שהוא מרכבה למלכות של הקב"ה אין לו שפע מלמעלה רק ע"י שממליכים אותו העם מלמטה, כי כל השפע שמקבל המלך הוא רק להשפיע לעם. בבחי' רד כי שחית עמך שכשעם ישראל עזבו את משה רבנו, אזי גם הקב"ה אמר לו רד מגדולתך, ובירושלמי מבואר שגם את הלחות רצה לקחת ממנו, ומשה חטף ואח"כ שיבר, והודו הלו הקב"ה כי היה לטובה. כי אולי אם היה יורד בלי הלחות לא היה מקבל לחות שניות.

¹⁸ **עיין תורה ל' אות ד'** שחכמה תנאה היא מלכות שבכל ד' עולמות. וכן מבואר בבכאריז"ל שד' בנים הם כנגד ד' עולמות אבי"ע. ומלכות תמיד אנו מבארים שהיא כח המלכת ה' בעולם ואם היא בחי' ד' נראה שהכוונה לד' בחי' המלכת ה' וצ"ע האם חלוקה לד' היא מצד כח ההמלכה בחי' ד' עולמות שבכל עולם הוא ית' נעלם יותר, או בבחי' ד' סוגי המלכה כגון שיש שמשיקיעים בתפילה יותר ויש בחסד עם בני אדם ויש בשאר מצוות שהיא בחי' בקיאות בתורה ויש בפלפול ועיין התורה שהיא עבודה לעצמה לחדש בה.

¹⁹ בתולדו - ד"ה ס

²⁰ **שמואל ב- פרק יא (א) ויהי לתשובת השנה לעת צאת המלאכים וישלח דוד את יואב ואת עבדיו עמו ואת כל ישראל וישחתו את בני עמון ויצרו על רבה ודוד יושב בירושלם:**

רש"י - לעת צאת המלכים - יש עת בשנה שדרך החיילות לצאת, כשהארץ מלאה קמות, והסוסים מוצאים תבואה בשדה לאכול:

מצודות דוד (א) לתשובת השנה - רוצה לומר: בעת תשובת השמש אל הנקודה ההיא בעצמה שהיתה בה בעת צאת המלכים בשנה העברה, להלחם בישראל ולעזור לבני עמון כמו שכתוב למעלה:

מלבי"ם - לעת צאת המלכים, - כי היה בחדש סיון שכל מלכי ארץ יוצאים ופניהם בקרב...

²¹ **דברי הימים א- פרק כ (א) ויהי לעת תשובת השנה לעת צאת המלכים וינהג יואב את חיל העבא וישחת את ארץ בני עמון ויבא ויצר את רבה ודוד ישב בירושלם ויף יואב את רבה ויהרסה: (ב) ויקח דוד את עטרת מלכם מעל ראשו וימצאה משקל כפר ויהב ויה אבן יקרה ותהי על ראש דוד ושלל העיר הוציא הרבה מאד: (ג) ואת העם אשר בה הוציא וישר במגרה ובחריצי הפרזל ובמגרות וכן יעשה דוד לכל ערי בני עמון וישב דוד וכל העם ירושלם:**

פרש"י - (א) ויהי לעת תשובת השנה - כשהעשבים בשדה להאכיל הסוסים. (ב) ובה אבן יקרה - בעטרה. ותהי על ראש דוד - יש מפרשים על ראש דוד ממש ויש לתמוה היאך ראשו סובלת ורבותינו פירשו אבן שואבת היתה בה ושמתיה בנרבונא כי מנהג בארץ ישמעאל שתולין כתר של מלך מלמעלה על ראשו והוא יושב כנגדה מלמטה תחתיה על כסא ומה שכתוב ותהי על ראש דוד שראית כמו על ראשו:

שבו המלכים היו יוצאים. ורבנו דורש פי' יו"ט נקרא תשובת השנה, כי כל הימים טובים הם ימי דין, דהיינו שבהם דנים בבית דין של מעלה בראש השנה מי יחיה ומי ימות ועל איכות החיים, ובג' רגלים בפסח על התבואה ובעצרת על הפירות ובסוכות על המים דהיינו פרנסת בני העולם כמו שכתוב (ר"ה טז) 'בד' פרקים העולם נידון בפסח^מ על התבואה ובשבועות על הפירות ובסוכות על המים ובר"ה מי יחיה ומי ימות וכו', וצריך לשוב בתשובה פשט המשנה כדי לזכות בדין שלא יחסר החיים או איכותם והתבואה ופירות ומים. ורבנו דורש כנ"ל שבימים טובים מאיר מוחין דאמא שהוא אור פניו ית', שמתגלה בהרגשת הלב אמת מציאותו ית' הגדולה ועצומה, ואזי ע"י שטבע הקטנות להתבטל בפני הגדלות זוכים לתשובה ויראה וענוה ועי"ז יוצא המלכות מבין הקליפות ונתבטל ממשלתם, כשארז"ל (יומא פו:מא/מב) גדולה תשובה שמקרב את הגאולה^{מג}, שנגאלין ע"י תשובה מהמלכות דקליפות. וזהו רמז בפסוק הנ"ל לעת תשובת השנה לעת צאת המלכים, שאז בתשובת השנה שהם הימים טובים ימי תשובה, וכל תשובה היא ע"י אור הבינה שהוא עולם התשובה יוצא מלכות דקדושה שהיא בחינות ד' מבין הקליפות, ונתבטל כח הד' מ"מלכויות דסט"א.

ועיקר לבטל כח מלכות עמלק שמפקיעה ביותר מיראת שמים כי היא כוללת הד' מלכויות אולי אפ"ל כי הד' מלכויות כנגד ד' ראשי תאוות ניאוף ממון אכילה כבוד, שכולן מפקיעות מיראת שמים, אבל לא באופן ישיר אלא כיון שעסוק בתאוותו ממילא נופל מיראה, ואינו כמו עמלק שהוא הרע בעצם שזה מהותו להפקיע מיראת שמים, כמו מהשכתוב בנבואת בלעם (במדבר כד/מ) ראשית גוים עמלק שהוא נמשך מראשית ההסתרה שקדמה לעולם (לק"ה/מ) ממנה נמשך הרע של הגויים, שלכל אחת יש מדה רעה המיוחדת לה ומחיה אותה וממילא זה סותר את הקדושה כמבואר בתורה לו, אבל עמלק הוא שרש הרע בעצמו, שכל מלחמתו היא באופן ישיר להפיל את מלכות דקדושה מיראה ומעבודה^{מז}. וע"כ כשהרג

מצודות ציון (ג) וישר – כלי המלא פגימות אשר יכרתו בו העצים קרוי משור כמו אם יתגדל המשור (ישעיה י) וע"ש שכורתים בו העצים ע"י גרידה קרוי ג"כ מגרה כמו מגרות במגרה (מלכים א ז) והיה די לומר וישר שפירש חתך במשור אבל לתוספות ביאור אמר במגרה וכן רתקו בזקים (נחום ג). ובחריצי הברזל – כלי ברזל עשוי חריצים כמו כי לא בחרוץ יודש קצח (ישעיה כח). ובמגרות – גם הם כלים מלאים פגימות אבל קטנים הם מן המשור:

ל' לשון רבנו לעת תשובת השנה הוא בדברי הימים-א ולא בשמואל-ב. ועוד גם העניין המסופר שם נראה שרומז לעניין שלנו, כי לעת תשובת השנה לפי רבנו הוא הרגל שמאיר בו אור הפנים שעל ידו יוצאת המלכות מהסט"א והכי נמי לקח דוד מלך ישראל את הכתר ממלך עמון ואת עמו חתך במשורים בבחי' וישסף את אגג להכניע מלכות דסט"א.

^מ צ"ע מדוע מורה"ר ציון לשמואל-ב יא שם הלשון לתשובת השנה ולא לדברי הימים-א כ' א' שם הלשון לעת תשובת השנה. עוד לשון לתשובת השנה נמצא גם במלכים-א כ' כב וסם פסוק בו דברי הימים-ב לו י'

לט ראש השנה דף טז. משנה- בארבעה פרקים העולם נידון (בבית דין של מעלה) בפסח על התבואה (אם תצליח או תלקה בשידוף) בעצרת (הוא חג שבועות) על פירות האילן, בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו (לדין) כבני מרון שנאמר (תהלים לג טו) "היוצר יחד לכם המבין אל כל מעשיהם", ובחג נידונו על המים (אם יהיו הגשמים מרובים או מעטים):

^נ בתקפא נראה- בכסח (לא ראיתי בתקפא גיטין)

^{מז} בתקפא יומא טו, ובחשכס – יומא טו ע"ב

מב יומא פו: – אמר רבי יונתן גדולה תשובה (שמקרבת) את הגאולה שנאמר (ישעיה נט ב) "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב" מה טעם "ובא לציון גואל", משום "דשבי פשע ביעקב".

מג צ"ע מאי קמ"ץ הרי תשובה היא הגאולה בעצמה. ונראה כוונת הגמ' שהגאולה שעתידיה להיות סוף של עולם הבחירה והסתרה אע"פ שזמנו בסוף ששת אלפי שנים אפשר לקרב את הקץ ע"י תשובה. אבל רבנו שמדבר מעניין תשובה וגאולה פרטית לכאורה מאי קמ"ץ.

^{מז} בתרלוז – מלכות (בתקפא י' קסו וחלש)

^{מז} בתקפא – ש' נראית ב'

מב במדבר פרק כד (כ) וַיִּקְרָא אֶת עֲמֶלְק וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר רֵאשִׁית גוֹיִם עֲמֶלְק וְאַחֲרָיו עַדֵי אָבֶד:

רש"י – ראשית גוים עמלק – הוא קדם את כלם להלחם בישראל וכך תרגם אונקלוס ואחריתו להאבד בידם שנאמר תמחה את זכר עמלק;

שפתי חכמים – ר"ל הא הרבה עובדי אלילים היו לפני עמלק, ואין לפרש נמי ראשית לשון חשיבות ומעלה שהרי מפלגש אליפז בן עשו היה;

עיין כאן חת"ס – ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, שמעתי איני יודע בשם מי גם איני יודע לפרש הכוונה רק אעתיק כאשר שמעתי וישמע חכם, והוא כי ר"ת של ל"וי ק'הת ע'מרים מ'שה הוא עמלק.

ואולי אפשר לבאר עפ"י בראשית רבה יט ז', ששבעה צדיקים הורידו את השכינה מרקיע השביעי עד לארץ והם ג' אבות וד' שהם לוי קהת עמרם ומשה ר"ת עמלק. רמז שאחרי ג' האבות אזי ד' אלו הם שעמדו כנגד עמלק. שכל מהותו לסלק את השכינה והם הכניעו אותו עד שהצליחו להורידה.

מב עיין לק"ה תפלין ה' אות ל) פי עקר קשוי הול'דה נמשך מ'פחיתת עמלק. כמובן בדברי רבנו ז"ל (סימן קל"ה) על פסוק, "וישסף שמואל את אגג וכו'". עין שם מה שכתוב שם על פרוש רש"י, ח'הכו לא'פע וכו', על יד' זה נפתח ר'חמה של המקשה לילד וכו', עין שם, שהוא פ'חיתת הפירות והאפיקורסות הנמשך מחלל הפנוי ועל פ'ן נקרא ראשית, כמו שכתוב (במדבר כ"ד), "ראשית גוים עמלק". פי חלל הפנוי קדם לעולם, כי בלא זה לא היה מקום לבריאת העולם, כמבאר ה'יטב פ'ל ה'ענין ב'התורה "בא אל פ'רעה" (בסימן ס"ד), עין שם ה'יטב. ומשם, מבחינת חלל הפנוי, נמשך הקלפה הקודמת לפרי ועל פ'ן נקרא עמלק ראשית, מ'חמת ש'כחו נמשך מחלל הפנוי ש'היא ראשית וקודם לעולם שמשם פ'חיתת הקלפה הקודמת לפרי כנ"ל. וזהו פ'חיתת ה'בכורה של עשו שהוא עמלק הינו כנ"ל. פי נמשך מבחינת הקלפות הנמשכין מחלל הפנוי שקדם ל'העולם.

מב וזהו ראשית גוים עמלק, כי עמלק נמשך מראשית הבריאה, והביאור בזה כי החלל הפנוי הוא המקום שצמצם הקב"ה אין סוף אלוקותו כדי שיהיה מקום לבריאת העולם (כמבואר בתחילת עין חיים הובא בתורה סד ותורה מט). ועיין תורה סד, שהצמצום אינו כפשוטו, אבל א"א לנו להשיג זאת כי הוא שני הפכים בעניין אחד. ושמעתי מהרצ"ח ביאור שלשון מקום הכוונה כמו שאומרים יש מקום לומר כך דהיינו שהקב"ה כביכול צמצם אלוקותו ונתן

שמואל את אגג מלך עמלק, נאמר (שמואל א טו) וישסף שמואל את אגג ופרש"י חתכו לד' דהיינו שחתך אותו לארבע¹⁹. ורבנו מבאר שחתך הד' מלכויות דסט"א ומעלה מהם את המלכות דקדושה, **לבלי יהיה להם כח וממשלה מהמלכות דקדושה** שלא יקחו לעצמם את כח ההמלכה של ישראל, שבפנימיותם רוצים להמליך את הקב"ה דהיינו מלכות דקדושה, **שהיא בחינות ד'** דלית לה מעצמה כלום, לכן נוחה להתפתות, **כי** שחתכו לארבע הכניע את הד' מלכויות דסט"א **והעלה המלכות דקדושה מהם** כי הכלל כשזה קם זה נופל, וכשנכנע הסט"א ממילא עולה ממנו המלכות דקדושה, ויצאת מהגלות שהייתה אצלו, וזה נעשה ע"י שמואל הצדיק שהוא בחי' מוחין דאמא בחי' יום טוב. **וזה** דהיינו מה שעשה שמואל בחרבו **נעשה** שלש פעמים בשנה **ביו"ט כנ"ל**.

לקמן בסוף התורה מבאר שהמלכות דקדושה בבחי' עיבור בתוך הרחם, שהוא ס' סתומה, המורכבת משני ד'/כ"ג, ומה שאמר כאן לחתוך את הד', הכוונה לחתוך את הד' סתומה לשני ד', ועי"ז יוצאת המלכות דקדושה, שהיא היראה, וזה הכוונה וישסף את אגג, שע"י שחתכו לד', חתכו לד', כי הוא הד' מלכויות דסט"א המונעת את לידת היראה, וע"י שחתך אותו הכניע את החבלי לידה וחתך את הד' סתומה לשני ד' והעלה את המלכות דקדושה מאחיזת הסט"א.

וזהו לשון **וישסף** שרומזו לג' רגלים, שאור הפנים המאיר בהם חותך את הד' מלכויות דסט"א, ועי"ז עולה המלכות דקדושה לבניה, כי **וי"ו יוד הוא פעולה, ושורש התיבה הוא שס"ף והוא ר"ת שבעות סוכות פסח שהם הימים טובים**²⁰ ימי דין ולכן הם ימי תשובה.

מקום לחשוב שהוא לא נמצא, ומבחי' זו שניתן לחשוב כך משם נברא עמלק, ומשם כוחו להעלים את האמת בעולם, ולעומתו הצדיק אמת הוא הקו אלוקות שנמשך לתוך החלל הפנוי כדי לגלות שהקב"ה נמצא מאד ואין חלל כלל, ואעפ"כ צריך לעשות מצוות גשמיים שהן בחי' עולם שבחלל, ואדרבה זה עיקר עבודת ה' וגילוי מלכותו לעשות מצוות מעשיות אע"פ שהן עסק גשמי שהוא מכח העלם אלוקות אבל המצווה לחבר לזה כוונה של אלוקות, וזה תיקון העולם ליחד קב"ה ושכינתיה בכל מצווה. וכאן עומד עמלק להפריד בין השכל למעשה (כמבואר בתורה יט תנינא שהיה זורק מילות כלפי מעלה אל השכל לומר שהעיקר הוא השכל ואין צורך במצוות מעשיות כלל) ועל זה נאמר שהוא כופר בעיקר כי העיקר הוא מצוות מעשיות דייקא עם כוונה לשם שמים. וזו החכמה תתאה שמבואר באריכות בתורה ל', והיא המלכות דקדושה שצריך לגלות ע"י שמכניעים את מלכות דסט"א עמלק.

¹⁹ **שמואל א פרק טו (לב) ויאמר שמואל הגישו אלי את אגג מלך עמלק וילך אליו אגג מעדנת ויאמר אגג אכן סר מר המנות: (לג) ויאמר שמואל כאשר שפלה נשים חרבך בן תשפל מנשים אמך וישסף שמואל את אגג לפני יהוה בגלגל:**

רש"י – וישסף – חתכו לארבע, ואין לתיבה זו דמיון, ותרגום וישסף, ופשה. ובגמרא שלנו יש הוה מפשח ויהיב לן אלותא, כלומר בוקע:

¹ **מדרש רבה** איכה פרשה ג פסקה כב – ואסף אמר (תהלים ע"ט) והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם מהו אל חיקם .....ורבנן אמרי מה שעשו במילה שנתנה בחיקו של אדם דאמר רבי יהושע דסכנין ור' לוי בש"ר יוחנן שהיו נוטלים מילותיהם של ישראל ומזרקין אותן כלפי מעלה ואומרים בזה בחרת הא לך מה שבחרת עד שעמד שמואל הנביא ופרע בהם הדא הוא דכתיב (שמואל א' ט"ו) ויאמר שמואל הגישו אלי את אגג מלך עמלק וכתיב (שם) וישסף שמואל את אגג וגו' א"ר אבא בר כהנא התחיל מחתך בבשרו חתיכות חתיכות (בתנחומא כי תצא גרס מחתך מבשרו כזית) ומאכיל לנעמיות הד"ד (איוב י"ח) יאכל בדי עורו ר' יצחק אמר הביא ארבעה קונדיסין ומתחו עליהם (שם) ויאמר אגג אכן סר מר המות כך ממתין השרים מיתות מרות (בתנחומא חמורות) רבי יצחק אמר סירסו לפי שהיה נוטל את המילות וזרקן כלפי מעלה על דא נפרע ממנו הדא הוא דכתיב (שמואל א' ט"ו) ויאמר שמואל כאשר שכלה נשים חרבך בן תשכל מנשים אמך וישסף מלמד שחתכו ארבע חתיכות (ברמז במלוא פירש כאן סרסו ואח"כ חתכו לארבע חתיכות ואיני יודע אם לאורך או לרוחב ולא בא הכתוב לסתום אלא לפרש שמע מינה שחתכו לארכו ורחבו) **(בתנחומא גרס רבי אומר סרסו דכתיב ויאמר שמואל כאשר שכלה נשים חרבך בן תשכל מנשים אמך)**

מדרש שמואל פרשה יח .....רבי יצחק אמר, סרסו. שנאמר, כאשר שכלה נשים חרבך בן תשכל מנשים אמך. אמתו של אותו האיש. אמר רבי לוי, אף משה רמזה לישראל בתורה. הדא הוא דכתיב, (דברים כה, יא) כי יצאו אנשים יחדיו וגו'. וכתיב בתריה, וקצתה את כפה וגו'. מה כתיב בתריה, (שם יז) זכור את אשר עשה לך וגו':

פסיקתא רבתי פרשה יב .....ור' לוי אומר מהו וישסף שקבע ארבע קונדיסין וקשר את שתי ידיו ואת שתי רגליו הוא שכתב אכן סר מר המות (שמואל שם ל"ב) (הוא שכתב ממך סר)

וכעין זה בתנחומא כי תצא פרק ט. וכן פסיקתא דרב כהנא – פסקא ג אות ו

²⁰ **באופן שחתכו לארבע דייקא** – עיין בזה רמב"ן בפרשת וירא (על בראשית יב ו' עה"פ ויעבור אברהם בארץ עד מקום שכם) – ודע כי כל גזירת עירין כאשר תצא מכח גזירה אל פועל דמיון, תהיה הגזרה מתקיימת על כל פנים – ולכן יעשו הנביאים מעשה בנבואות כמאמר ירמיהו שזוה לברוך והיה ככלותך לקרוא את דברי הספר הזה תקשור עליו אבן והשלתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל וגו' (ירמיה נא סג סד) וכן ענין אלישע בהניחו זרועו על הקשת (מ"ב יג טז – יז), ויאמר אלישע ירה ויור ויאמר חץ תשועה לה' וחץ תשועה בארם ונאמר שם (פסוק יט) ויקצוף עליו איש האלהים ויאמר להכות חמש או שש פעמים אז הכית את ארם עד כלה ועתה שלש פעמים תכה את ארם: ולפיכך החזיק הקב"ה את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בורעו, והבן זה.

²¹ **וד'** הוא שני וזין ויוד ביניהם הם שתי דלתות וציר שברחם כמבואר בעץ חיים שער לה פ"ג.

²² **צ"ע** שהשמיט את ר"ה ולכאורה, כי הטעם אין לו רמז בתיבת וישסף. ולוליא דבריו היה אפ"ל שאותיות וי רומזו לי-ה עם הכולל דהיינו חכמה ובינה שהם המוחין ורומזו לראש השנה שהוא ראש שבו המוחין, כמבואר בתורה ריא שנוסעין לראש השנה לטהר את מחשבה ע"י שמתקבצים ראש הזמן וראש בני ישראל עם הראש שלי, ועיין גם תורה ד' תנינא אות יד. וצ"ע.

כי הי"ט הימים טובים הם ימי דין שהיא בחי' יראה בחי' מלכות כי עיקר המלכות הקב"ה היא ע"י יראה, כמ"ש (אבות פ"ג/יג) **אלמלא מוראה של מלכות, שכוחו של המלך הוא ע"י שיראים ממנו, והכי נמי מלכות שמים היא ע"י שיראים מהקב"ה.**

ועל כן נאמר בעמלק (דברים כה) ויזנב בך כל הנחשלים כו' ולא ירא אלקים, הפשט שעמלק לא ירא אלקים כפרש"י. ורבנו דורש שישראל היו לא ירא אלקים, וכיון שנפלו מיראה ע"י הפילו את המלכות דקדושה לסט"א, ועי"ז הצליח עמלק התגבר עליהם **כי עיקר כחו היה מחמת שלא העלו את המלכות דקדושה מחמת שלא היה להם יראת אלקים שהוא בחי' מלכות כנ"ל:**

וע"כ כיון שע"י אור הפנים המתגלה ביו"ט נכנע הד' מלכויות ויוצאת המלכות דקדושה שהיא בחי' ד' מהגלות, לכן **בכל יו"ט יש ד' מצוות** כנגד ד' חלקי השכינה, להוציאם מאחיות הד' מלכויות, **בפסח ד' כוסות** דהיינו ד' מצוות (קדוש, הגדה, ברכת המזון, והלל) שעל כל אחת תיקנו כוס יין, **בסוכות ד' מינים** ליטול ולנענע לד' רוחות לבטל את כח הסט"א ולהמשיך דעת למלכות כמבואר בכוונות, **בשבועות לימוד התורה שהוא בד' בחינות** שהקב"ה הכין עצמו לתת את התורה למשה רבנו **אז ירא"ה ויספר"ה הכינה"ה וגם חקר"ה {איוב כח/יג} וע' ב"ר פ' כד/יג} תשא פ' מו/יט} [פ] כמבואר במדרש שקודם שלימד הקב"ה את התורה למשה רבנו היה חוזר עליה בלבו ד' פעמים. בתורה ל' ביאר את הד' באופן אחר עפ"י גמ' ערובין נד/ס^א סדר הלימוד שהיה משה מלמד באופן שכל אחד היה שומע ד' פעמים, ובחי' ד' שיש בכל רגל היא **כנגד המלכות שהיא בחי' ד' שיוצאת ביו"ט מבין הקליפות כנ"ל** שאור יו"ט מבינה היא הסיעתא דשמיא למי שרוצה לשוב, שמעלים אותו תחת כנפי אמא לסוכך עליו לשמור אותו מהחיצונים כדי שיוכל לשוב (כמבואר במנחות כט. ובתורה ו).**

^{יג} **אבות פרק ג** (ב) רבי חנינא סגן הכהנים אומר, הווי מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה, איש את רעהו חיים בלעו. **רע"ב** (ב) בשלומה של מלכות – ואפילו של אומות העולם:

^{יד} **דברים פרק כה** (יז) וכו' את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: (יח) אשר קרף בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים:

פרש"י – ויזנב בך – מכת זנב חותך מילות וזורק כלפי מעלה: כל הנחשלים אחריו – חסרי כח מחמת חטאם שהיה הענן פולטן: ואתה עיף ויגע – עיף בצמא דכתיב ויצמא שם העם למים וכתיב אחריו ויבא עמלק: ויגע – בדרך: ולא ירא – עמלק: אלהים – מלהרע לך:

^{טו} מתוצו - ראה

^{טז} **איוב פרק כח** (יב) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה: (יג) לא ידע אנוש ערפה ולא תמצא בארץ החיים: ... (כג) אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה: ... (כז) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה: (כח) ויאמר לאדם הן יראת אדני היא חכמה וסור מרע בינה:

פרש"י (כז) אז ראה – ראה אותה נסתכל בה ובעצתה יעשה הכל. ויספרה – ספר אותיותיה כפולו' ופשוטות ראשונ' ואמצעית ואחרונות היא אמת חותמו של הקב"ה וכן בשאר סדרים ברא כל דבר ודבר באותיות הללו והכל מפורש בסוד ספר יצירה. הכינה – זימנה ליצירה:

^{טז} **מדרש רבה** בראשית פרשה כד פסקה ה – ד"א זה ספר תולדות כתיב (איוב כח) אז ראה ויספרה רבנו ורבי אחא רבנן אמרין כל דיבור ודיבור שהיה הקב"ה אומר למשה היה אומר שתי פעמים בלבו ואח"כ היה אומר למשה ומ"ט אז ראה ויספרה חד הכינה וגם חקרה חד ואח"כ ויאמר לאדם זה משה.

^{טז} **מדרש רבה** שמות פרשה מ פסקה א – פתח ר' תנחומא בר אבא (איוב כח) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה צפה הקב"ה וראה שישראל מקבלין את התורה שאלולי כן לא ברא העולם שנאמר אז ראה ויספרה ומה כתיב אחריו (שם) ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה ואין אדם אלא ישראל שנאמר (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אז ראה ויספרה בסיני הכינה באהל מועד וגם חקרה בערבות מואב באלה הדברים ד"א אז ראה ויספרה אמרו רבנן צריך אדם להיות נוטל משל לומר פרקו או אגדתו או מדרשו בשעה שהוא מבקש לאמרם בצבור לא יאמר הואיל שאני יודע בו יפה כשאכנס לדרוש אני אומר א"ר אחא מן האלהים אתה למד כשבקש לומר תורה לישראל אמרה ד' פעמים בינו לבין עצמו עד שלא אמרה לישראל שנאמר אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואח"כ ויאמר לאדם וכן (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה ואח"כ לאמר לישראל אמרו רבנן ר' יוחנן בן תורתא פעם אחת בא לפני רבי עקיבא אמר לו עמוד וקרא בתורה אמר להם לא עברתי על הפרשה ושבוהו חכמים הוי אז ראה ויספרה.

^{טז} ב"ר פרישה כד פסקא ה', ופרשה מ' פסקא א'

^{טז} **ערובין נד:** – תנו רבנן כיצד סדר משנה משה למד מפי הגבורה נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו נסתלק אהרן וישב לשמאל משה נכנסו בניו ושנה להן משה פירקו נסתלקו בניו אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן רבי יהודה אומר לעולם אהרן לימין משה חוזר נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו נסתלקו זקנים נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקו נמצאו ביד אהרן ארבעה ביד בניו שלשה וביד הזקנים שנים וביד כל העם אחד נסתלק משה ושנה להן אהרן פירקו נסתלק אהרן שנו להן בניו פירקו נסתלקו בניו שנו להן זקנים פירקו נמצאו ביד הכל ארבעה מכאן אמר רבי אליעזר חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים וקל וחומר ומה אהרן שלמד מפי משה ומפי הגבורה כך הדיוט מפי הדיוט על אחת כמה וכמה רבי עקיבא אומר מניין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו שנאמר ולמדה את בני ישראל ומנין עד שתהא סדורה בפיהם שנאמר שימה בפיהם ומניין שחייב להראות לו פנים שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפנים וליגמרו כולהו ממשה כדי לחלוק כבוד לאהרן ובניו וכבוד לזקנים וניעול אהרן וניגמר ממשה וליעיילו בניו וליגמרו מאהרן וליעיילו זקנים ולילפו מבניו ולזילו וליגמרינהו לכולהו ישראל כיון דמשה מפי הגבורה גמר מסתייעא מלתייה.

והת"ח והתלמידי חכמים **הם בחי' מלכות** כי הם הממליכים את הקב"ה ביותר, **כמ"ש רז"ל** **סב** (גיטין סב) / **מאן מלכי רבנן** / ¹⁰⁷ דכתיב בי מלכים ימלוכו, **כי הם מעלים את המלכות** מאחיזת הד' מלכויות דסט"א, ע"י עבודת ה' שלהם, וע"י שהם בחי' מוחין דאמא, **ע"כ עיקר קדושת יו"ט נעשה על ידם** כי ע"י שבעצמם מתקנים את המלכות מעלים אותה עד בינה ע"י י"ש בכוחם גם לקבוע את זמן הימים טובים בקידוש החדש ועיבור השנה, שבהם יתקיים עלית המלכות שבכלליות לבינה. ¹⁰⁸

וכשמקבלים אנחנו את **קדושת יו"ט** דהיינו מי מקבל קדושת יו"ט ומכבד את היום טוב, זוכה להארת מוחין דאמא שע"י מרגיש גדולת ה' ומציאותו המרוממת מאד, ואזי טבע הקטנות להתבטל בפני הגדלות, ועי"ז **יש לו ענווה ושפלות כנ"ל**. **וזוהו** שאמר שלמה **(משלי כב)** / ¹⁰⁹ **עקב ענווה יראת ה'**, **כי יראה הוא בחי' מלכות כנ"ל** פי' שהעקב של הענווה היא היראה, ויראה בחי' מלכות, כי המלכות בחי' רגלין (צדק יקראהו לרגלו), נמצא שמראה בא לענווה. ולמעשה נ"ל הפי' כי כשיש לו יראה אזי מרגיש מציאותו ית' סמוך ומרומם מאד, שעל כן הוא ירא, ואזי טבע הגדלות להתבטל לפני הגדלות שמשגי ועי"ז נעשה ענו:

ואברהם אבינו טרח ג"כ ע"ז גם כן על זה **ורדה ד' המלכים** אמרפל מלך שנער, ארייך מלך אלסר, כדרלעמר מלך עילם, ותדעל מלך גוים (בראשית יד א), שהם היו אז הד' מלכויות דסט"א, ורצה להכניע אותם לגמרי **להעלות מהם המלכות** וכשהגיע לזן וראה ברוח קדשו את העגל שיעשו, תשש כוחו (כמבואר בפרש"י שם) ולא הכניע אותם לגמרי, אבל הוציא מידם את לוט שהיה בו ניצוץ מלך המשיח, שהם לקחו בשבי, ואת רכוש החמש מדינות שבזו, ואברהם אבינו זכה בעבודתו כל חייו ועמידתו בעשר ניסיונות להוציא את המלכות מהגלות ולהוריד את השכינה מרקיע שביעי לשישי / ¹¹⁰ **ויצא ממנו יצחק וישמעאל יעקב ועשו כנגד ארבעה בנים** שהם בחי' ד' מדרגות שבעם ישראל **אחד חכם וכו'** / ¹¹¹ ובתורה ל' ביאר שזכה למלכות דקדושה שהיא חכמה תתאה בשלימות שהיא התורה שניתנה לעם ישראל כנגד ד' בנים, דהיינו שניתנה באופן שכל אחד מישראל יוכל להשיגה:

¹⁰⁷ בתקפא השאיר כאן ריווח לציון המי"ם ובתוליו ציין אותו

¹⁰⁸ **גיטין דף סב**. – רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל גניבא אמר ליה חד לחבריה ניקום מקמיה דבר אוריין הוא אמר לו ומקמי פלגא ניקום אדהכי אתא איהו לגבייהו אמר להו שלמא עלייכו מלכי שלמא עלייכו מלכי אמרו ליה מנא לך דרבנן איקרו מלכים אמר להו דכתיב בי מלכים ימלוכו וגו' אמרו ליה ומנא לך דכפלינן שלמא למלכי אמר להו דאמר רב יהודה אמר רב מנין שכופלין שלום למלך שנאמר ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים וגו'.

רש"י – פלגא – חולק על החכמים שהיה מצערו למר עוקבא שהיה אב בית דין כדאמרי' בפרק קמא (לעיל דף ז):

מהרש"א – רב הונא ורב חסדא הוו יתבי כו'. א"ל שלמא עלייכו מלכי כו'. בס"פ כל הגט איכא כי האי עובדא ממש ולא הזכיר דיהיב להו שלמא דהתם לא בעי לאתויי אלא דך מילתא דעסקיתו ברוחות משא"כ הכא עיקר מילתא דמייתי לה הכא אהא דכפלינן שלמא לת"ח דאקרי מלכא והענין מבואר שמלך ישראל וכדוגמתו הת"ח עושין שלום למעלה ולמטה כדאמרינן פ' חלק כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה שנא' או יחזק במעוזי יעשה שלום לי גו' וע"ז מייתי מקרא לך דוד ועמך בן ישי שלום שלום דהיינו כפול מלמעלה ומלמטה ושלום חד לעזריך שנתן בראשי הגדוד שהן אינן מלכים כמותך וסיים כי עזרך אלהיך הגם שאמרת להם באתם אלי לעזרני בודאי אין אתה בוטח בעזרת האדם אבל עזרך אלהיך:

¹⁰⁹ **מאן מלכי רבנן** – לשון זה אינו בגמ' אבל הוא באחרונים – עיין ספר בניהו בן יהוידע על מגילה דף י' – שם זוכה ויוצאין ממנה מלכים ונביאים. קשה בשלמא נביאים אפשר שיהיו בדור אחד אלף נביאים אם ירבו הצנועות, אבל מלכים אם ירבו הצנועות לא אפשר שירבו המלכים כי אין מלך אלא אחד או שנים אחר שנחלקו עשרת השבטים, ונראה לי בס"ד כל ראש ישיבה נקרא בשם מלך כמו שאמרו מלך רב אפס מלך רבה מלך רב יוסף וכיוצא בזה הרבה. אי נמי תזכה לחכמים גדולים שנקראים בשם מלכים, וכמו שאמרו (גיטין ס"ב ע"א) **מאן מלכי רבנן, שנאמר בי מלכים ימלוכו**:

¹¹⁰ בתשכס סימן כאן בשתי יקורות : כי מכאן מתחיל ענין חדש

¹¹¹ **משלי פרק כב (ד) עקב ענוה יראת ה' יהיה עשר וְכבוד וְחיים**:

רש"י – עקב ענוה – בשביל הענוה יראת ה' באה, ד"א ענוה עיקר והיראה טפילה ועקב לה מדרס לרגליה:

מצודות דוד (ד) עקב – סוף הענוה היא יראת ה' ר"ל הענוה תסבב היראה כי כשיכיר בשפלות עצמו יגדיל רוממות המקום ותבוא בלבו יראת הרוממות וימצא עושר וכבוד וחיים:

¹¹² מתרצו - ענוה

¹¹³ **בראשית רבה יט ז**, ששבעה צדיקים הורידו את השכינה מרקיע השביעי עד לארץ והם ג' אבות וד' שהם לוי קהת עמרם ומשה.

¹¹⁴ כמבואר בהגדה של פסח ועיין לעיל תורה ל' אות ו'

”מן עוד שמענו עד כאן, כל זה מבואר היטב לעיל בהתורה מישראל דסכינא בסי’ ל’ ע”ש [ע”א] דהיינו מה שמבואר כאן בקיצור שם מבואר באריכות):

עתה יבאר שאדם השקוע בתאוות ועוונותיו גוברים אזי חוזרת המלכות לבחי' קטנות של בחי' עובר בבטן אמו/כ"ב, ואזי המלכות שמים שלו כמו אסורה בתוך רחם, שהוא כמו מ' סתומה שעשויה משני ד', וכדי להתחיל לשוב בתשובה צריך לחתוך את הם' לשני ד', ואזי עולה ויוצאת המלכות דקדושה ממאסר הד' מלכויות דסט"א. וכדי לחתוך את הם' סתומה צריך להאיר למלכות מאור הפנים שבבינה, וזה ע"י ראיית פני הצדיק בהתקשרות אליו באהבה גדולה כנ"ל ואזי גם זוכה לזה ע"י שמכבד את הימים טובים כנ"ל.

ועי"ז

דהיינו ע"י אור הפנים ביו"ט ובפני הצדיק, עי"ז נחתך הסט"א בבחי' ויסף שמואל את אגג שרוצה למנוע התגלות המלכות, ועי"ז נפתח רחמה של המקשה לילד כמובא בע"ח [ע"ג] ע"י דהיינו בעץ חיים להאריז"ל עפ"י הסוד מבאר את מה שאמרו בגמרא **כשם שיש צירים ודלתות לבית כך יש צירים ודלתות לאשה {בכורות מה} ע"ה** מבאר האריז"ל שמשני **”דלתין נעשה צורת מ' סתומה בחי' רחם ששם נוצר הולד וכו'.** ע"ש וכן בכל פעם שגוברים העוונות אזי המלכות נקטנת וכמו חוזרת לשעת העיבור. **וצריך לחתוך הם' לשני דלתין ע"ה כדי שיצא הולד** עד כאן מהמבואר בעץ חיים הנ"ל, ומבאר רבנו **וזהו וישסף חתכו לר'** ובמדרש שחתך את אגג שתי וערב לר' חלקים, והתכווין בזה/ע"ה להפריד את הד' מהד', דהיינו **שחתך המ"ם לשני דלתין** עיין תורה כג/ע"ה וליקוטי תפלות על תורה ל/פ"ה. **והבן [פ"א]:**

⁹ הערה זו בסוגרית הוספה מהרמב"ם בתקפא

¹⁰ באת ו'

¹¹ עיין פרי עץ חיים – שער חג המצות – פרק א – והנה ודאי, כי גלות ההוא היה, שכל שפע הדעת, היו יונקים אותו פרעה ומצרים, ולכן היו ישראל שבאותו הדור משועבדים אליו. אמנם כבר ידעת, כי כשיש ח"ו פגם למעלה ע"י עונות הדור, הכוחות עליונים מסתלקים למעלה, כדי שלא ינקו מהם החיצונים, כמו שהודעתך בענין טעם היות ז"א ו"ק לבד ולא י' שלמים, רק אחר התיקון. ואמנם בזמן ההוא, חזר הז"א לקדמותו הראשון, להיות ג' כלילן בג', וזה נקרא תמיד אצלנו עבור א', והיה תוך בטן אמא עלאה, ולא היה מתגלה לחוץ:

¹² * שער לה פ"ג

¹³ ע"י חיים שער לה פרק ג' – .... ואמנם כשנצטיירה המלכות ונתן בה הכ"ב אותיות הנה האירו ונחתמו הכ"ב אותיות ביסוד שלה ושם נשאר רשומן ועל דרך זה כ"ב אתון דכורא נרשמים ביסוד שלו כמו שכתב וישכב במקום ההוא וי"ש כ"ב אותיות כזכר בזוהר ומשם הטפה יוצאה כלולה מכ"ב אתון גם ביסוד דנוקבא נרשמים כ"ב אתון דידה וע"כ יש כח ביסוד שלה לקבל שם הטפה ולציריה שם. ואמנם מן הכ"ב אתון נעשין דלתות שבאשה של בית הרחם והוא כי צורת ד' צורתה י' וב' ווי"ן כזה – כי הי' הוא באמצע הב' ווי"ן ומחברם ואתו י' הוא עוקץ שאחורי הד'. ואמנם הדלתות שברחם האשה הוא סד זאת הדל"ת שבארנו ואתו י' שבין ב' ווי"ן הוא סוד ציר הדל"ת שכל הדל"ת סובבת עליו כי אין קיום לב' ווי"ן אלא באות י' שהוא הציר שעליו סובבין ב' ווי"ן. וציר גימטריא ש' שהוא ג' קוין שיש באותו ש' כי ברחם הנוקבא נרשמו כל הג' קוין שהם חג"ת כנודע וזה נמשך אליה מהאבות עליונים שהם חג"ת צורת ש' וז"ס באר חפרוה שרים וכמבואר שם והוא סוד היסוד שבה המעלה מ"ג הנקרא באר ולא בור....

... ועתה נבאר מציאת אלו החותמות והענין כי הלא אמרו בגמרא שיש דלתות ברחם האשה כמ"ש (איוב ג' י') "כי לא סגר דלתי בטני", ויש צירים לאשה כמ"ש (שמואל א-ד' ט) "כי נהפכו עליה ציריה". והענין כי כמו שבחומת העיר יש דלתות וצירים, כן בחומת המלכות הנקרא חותם, יש שם צירין ודלתות.

... ונחזור לענין כי ב' צירין וב' דלתות יש באשה כמ"ש "כי לא סגר דלתי בטני" וכן "כי נהפכו עליה ציריה". וסוד הענין הוא שאלו כ"ב אתון הנ"ל הם נעשין דל"ת וציר א'. והנה אלו האתון הם כפולין כמ"ש בע"ה ולכן יש ב' צירים וב' דלתות וכשתחברם יחד יהיו צורתם ס' סתומה כזה מ' של לפרבה המשרה ואלו הם סוד מ' יום של יצירת הולד. וכאשר נקודת היסוד שלה היא סתומה והולד הוא בתוכה או הוא צורת מ' סתומה וכשילדת נפתח רחמה ואתן הב' דלתות שהיו דבוקות זו בזו ונעשו צורת מ' סתומה נפתחין ואז הולד יוצא משם. ובהיותה מ' סתומה אז נקרא גן נעול מעיין חתום והמ"ג של המעיין חתומים שם וסתומים. הרי בארנו סוד דלתות שברחם שהם סוד הכלי המקבל בתוכו אל הולד ובתוך כלי זה נתונין המ"ג, כי המ"ג אינו הכלי עצמו אבל הם סוד ה' אותיות מנצפ"ך הכפולות. באופן כי הכ"ב אותיות הם דלתות וה' אותיות מנצפ"ך הם המ"ג ולכן יש הפרש בין כ"ב אותיות לאלו ה' מנצפ"ך הכפולים וכאשר מעלה מ"ג הם אלו ה' דמנצפ"ך ואח"כ בציר הולד נצטייר ע"י כל הכ"ב אתון לכן אין ציור הולד עד מ' יום כנגד מ' סתומה הנ"ל

¹⁴ בכורות דף מה. א"ר יהודה אמר שמואל מעשה בתלמידיו של ר' ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה למלך בדקו ומצאו בה מאתים וחמשים ושנים אמר להם שמה באשה בדקתם שהוסיף לה הכתוב שני צירים ושני דלתות תניא רבי אלעזר אומר כשם שצירים לבית כך צירים לאשה שנאמר ותלד כי נהפכו עליה ציריה רבי יהושע אומר כשם שדלתות לבית כך דלתות לאשה שנאמר כי לא סגר דלתי בטני רבי עקיבא אומר כשם שמתח לבית כך מפתח לאשה שנאמר ופתח את רחמה לרבי עקיבא קשיא דתלמידי רבי ישמעאל דלמא איידי דזוטרא אתמוחי מתמח.

¹⁵ בכל המנוקדים ומהשתי זלתי, וניקוד זלתי ונראה שצ"ל זלתי (ועיין לעיל בתורה כג בביאור הרמב"ם ניקוד זלתי)

¹⁶ צ"ע עיין עץ חיים שציר הדלת הוא מחבר את שני הווי"ן שבד', נמצא לכאורה לפ"ז כשנפתח הם לא נשאר שני דלת אלא שכל ד' נעשה ו ובין שני י' יוצא הולד.

¹⁷ צ"ע כנ"ל מה הועיל שחתכו לר' הרי חתך פגר מת דמסתמא הרגו תחילה דא"ל לחתוך חי לארבע בפעם אחת ונ"ל שיתבאר עפ"י רמב"ן (על בראשית יב' ו' עה"פ ועבור אברהם בארץ עד מקום שכם) – ודע כי כל גזירת עינין כאשר תצא מבח גזירה אל פועל דמיון, תהיה הגזרה מתקיימת על כל פנים –

פב) **ביאור ענין זה של המקשה לילד, יתבאר במ"א**¹⁹ [פ"ד] בסוף תורה ב' תנינא מבאר שמזמור לתורה סגולה למקשה לילד כי יש בו קסח אותיות גמט' חסד. נמצא נפלא כמבואר בתורה ל' שע"י חסד קוצרים את המלכות מהסט"א. עוד מבואר שם שיש במזמור לתורה מ"ג תיבות, כי יש קליפת גם בחי' "גם לי גם לך לא יהיה" (בחי' גמל נוקבא דס"מ/מ"ג) שמונעת את הלידה, וע"י ג"ם תיבות שבמזמור לתורה מכניעין אותה/ו¹⁹):

ולכן יעשו הנביאים מעשה נבואות כמאמר ירמיהו שצוה לברוך והיה ככלותך לקרוא את דברי הספר הזה תקשור עליו אבן והשלכתו אל תוך פרת ואמרת ככה תשקע בבל וגו' (ירמיה נא סג סד) וכן ענין אלישע בהניחו זרועו על הקשת (מ"ב יג טז – יז), ויאמר אלישע ירה ויור ויאמר חץ תשועה לה' וחץ תשועה בארם ונאמר שם (פסוק יט) ויקצוף עליו איש האלהים ויאמר להכות חמש או שש פעמים אז הכית את ארם עד כלה ועתה שלש פעמים תכה את ארם: ולפיכך החזיק הקב"ה את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להעשות בורעו, והבן זה.

ט עיין תורה כג אות ה' – וְשָׂרָשׁ הַשְּׁפָעוֹת הוּא מְכַנֵּה בְשֵׁם שְׁלֵיָא, שְׂשֵׁם מִנַּח הַיֹּלֵד. בִּי הַשְּׁלֵיָא הוּא בְּחִינַת דְּלִתִּי בְטַנִּי, כִּי יֵשׁ שְׁנֵי דְלִתוֹת לְאִשָּׁה. כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב ג'): "כִּי לֹא סָגַר דְּלִתִּי בְטַנִּי" (בְּכוֹרוֹת מ"ה). וְנִעְשָׂה מִשְׁנֵי דְלִתִּין, צִוֵּית מ"ם סְתוּמָה, שְׂשֵׁם מִנַּח הַיֹּלֵד, וְהוּא בְּחִינַת מ"ם יוֹם שֶׁל יִצְרִית הַיֹּלֵד (נִדְהָ ל'). וְכֵן יֵשׁ לְמַעְלָה דְלִתִּי שְׁמִיָּם, שְׂשֵׁם נוֹלָד הַשְּׁפָעוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים ע"ח): 'דְּלִתִּי שְׁמִיָּם פִּתַּח וַיִּמָּטֵר עֲלֵיהֶם כַּעֲפַר שָׂאֵר' וְכו'.

עיין לק"ה נזקי שכנים הלכה א אות ז' – גם אפשר לומר שארבע אמות של הפתח וארבע אמות שפחצר הם בחינת שני דלתין שדרף שם יורדת השפע בבחינת ודלתי שמיים פתח, כמוכא בדברי רבנו, נרו יאיר (סימן קלה), וזה בחינת ארבע אמות של אדם קונות לו, כי כל הקנינים על ידי בחינת חכמה בבחינת קנה חכמה קנה בינה שעל ידי חכמה ובינה קונין הפל. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (נדרים יא): אם דעה חסרת מה קניית וכו'. ועל כן הארבע אמות, שהם בחינת המחזין, ובכל מקום שאדם עומד מתפשטין המחזין שלו, שהם ארבע על ארבע אמות, ועל כן הם קונין לו, כי כל הקנינים על ידי חכמה כנ"ל, כי חכמה שרש הפל כנ"ל ועל כן גם חצרו וביתו של אדם קונה לו, כי הם בבחינת חכמה, בבחינת בחכמה יבנה בית כנ"ל:

פ סוף תפלה ל' – ואל תאחר לך תה עוד כלל עור והצל והושיעה בחסדך, שיפתח לה צירי ודלתי בטנה ברחמים גדולים תכף ומיד ותלד מיד בקל בלי שום צער ומכאוב עוד כלל, כי אם ברחמים ובחמלה בחסד גדול ותוציא הילד לשלום לאויר העולם לחיים טובים ולשלום ולאריך ימים ושנים טובים אמן: (וירבו בצדקה מאד כי העיקר תלוי בחסד שעל ידי זה חותכין את הד' מהמ"ם וכו' כמבואר בתורה הנ"ל שע"ז נפתח רחמה של המקשה לילד כמבואר בספר ע"י בליקוטי מוהר"ן ח"א בסי' ל' ובסי' קל"ה בסופו והבן)

¹⁹ עיין לעיל תורה כג אות ה' גם עיין לק"ה נזקי שכנים א' ו' ובלקוטי תפלות סוף סימן ל'

²⁰ מוהר"ן בחקפא

21 עיין סוף תורה ב' תנינא – ודע, שמזמור לתורה הוא מסגל למקשה לילד, דהיינו לומר אותו. כי מזמור לתורה ראשי תבות מל, בחינת שבעין קלין של היולדת שצוהקת קדם הילדה, כמוכא (ז). ויש במזמור זה קס"ח אותיות. קס"ח הוא חסד בא"ת ב"ש, שעל ידי החסד בחינת הלבנות ההולדה בנקל כנ"ל. ויש מ"ג תבות בזה המזמור, כי קשוי לילד הוא על ידי שיש קלפה שהיא אומרת: "גזרו, גם לי גם לך לא" וכו' (מלכים א ג'), כי אינו רוצה שיצא לאויר העולם, וכנגד זה יש מ"ג תבות בזה המזמור כנגד בחינת גם הנ"ל, כי המזמור הזה הוא סגלה למקשה לילד כנ"ל:

²² עיין סוף תורה ב' תנינא

פב עיין זוהר פקודי דף רלו. שם מבואר שגמל הוא נוקבא דס"מ והוא מלאך המות והוא קליפת לילי' הידועה (מתוק מדבש שם) ועיין פרד"א פרק יג שהס"מ כשבא לפתות את חוה רכב על הנחש שהיה בדמות גמל. ועיין ברכות נו: הרואה גמל בחלום מיתה נקנסה עליו וניצל ממנה. והראיה שגמל רומז למיתה מהפסוק אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה. או מהפסוק גם ה' העביר חטאתך לא תמות. מבואר שדרשו את המילה גם שרומז לגמל. וע"ז מהרש"א שמתקשה בזה ומבואר ותיירץ שאות גמל ביונית היא כמין גם עיין עירובין נה. ד"ה או כמין גם פרש"י גימל יונו עשוי כמין כ' כפופה שלנו. (ויצ"ע א"כ מדוע לא אמרו כמין כ' ואולי רמזו בגימל יונו לקליפת יוון הטמאה. נמר דסט"א כידוע)

23 אולי אפ"ל לפי הידוע ששם מ"ב הוא בבינה ומב עם הכולל הוא גם, נמצא ע"י מג תיבות של מזמור לתורה מעוררים שם מ"ב שבבינה שהוא אור היו"ט שמעורר לתשובה ומסייע לשבים, ומעלה את המלכות מהסט"א, דהיינו לידת היראה והכנעת הד' מלכויות דסט"א.

